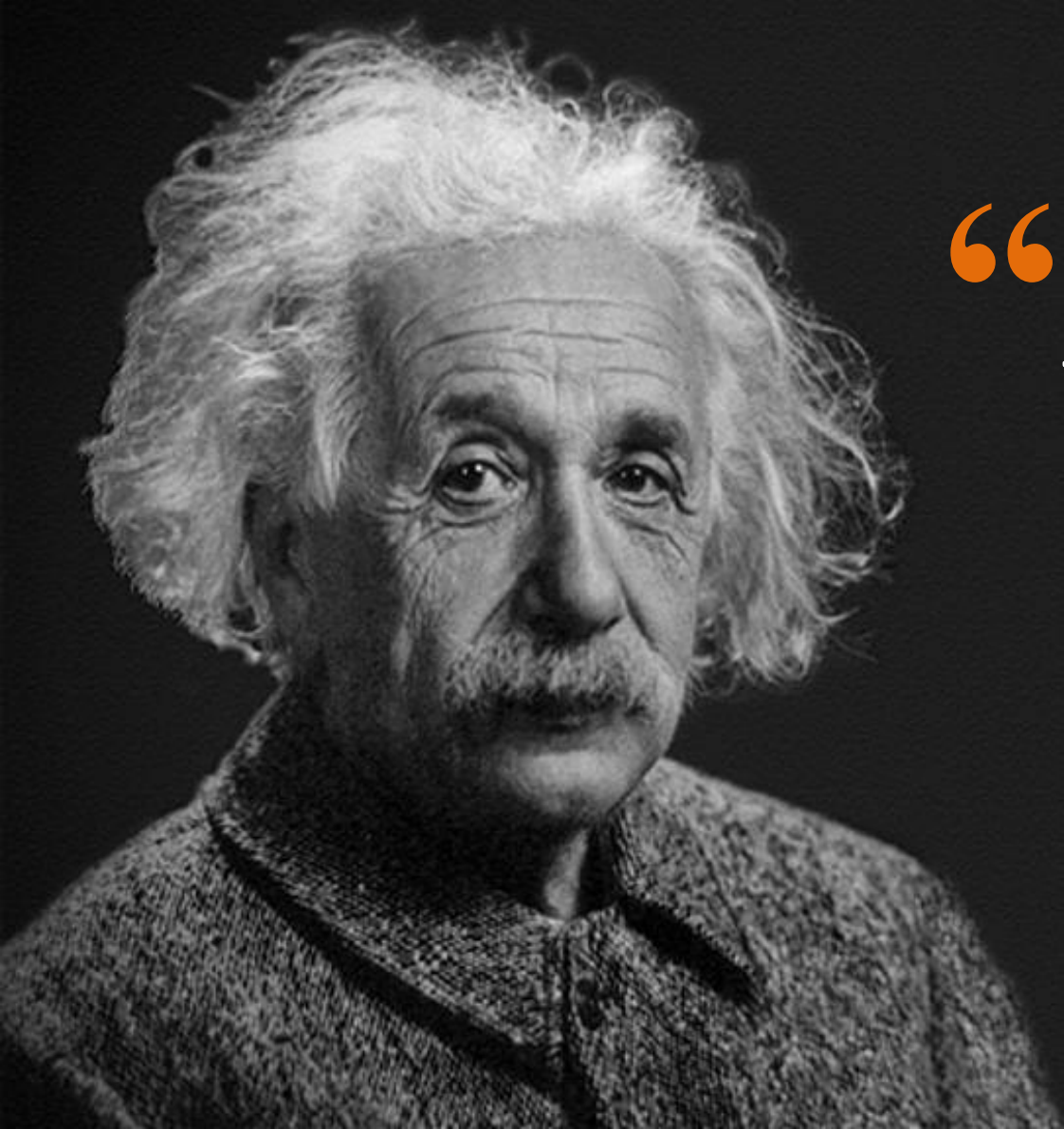

Vienkāršās valodas principi un ieteikumi

Aiga Veckalne
aiga@pieturzimes.lv
28.10.2024.

“

Ja tu neproti izskaidrot kaut ko
vienkārši, tu to nesaproti
pietiekami labi.

(Alberts Einšteins?)

#vienkāršāvaloda

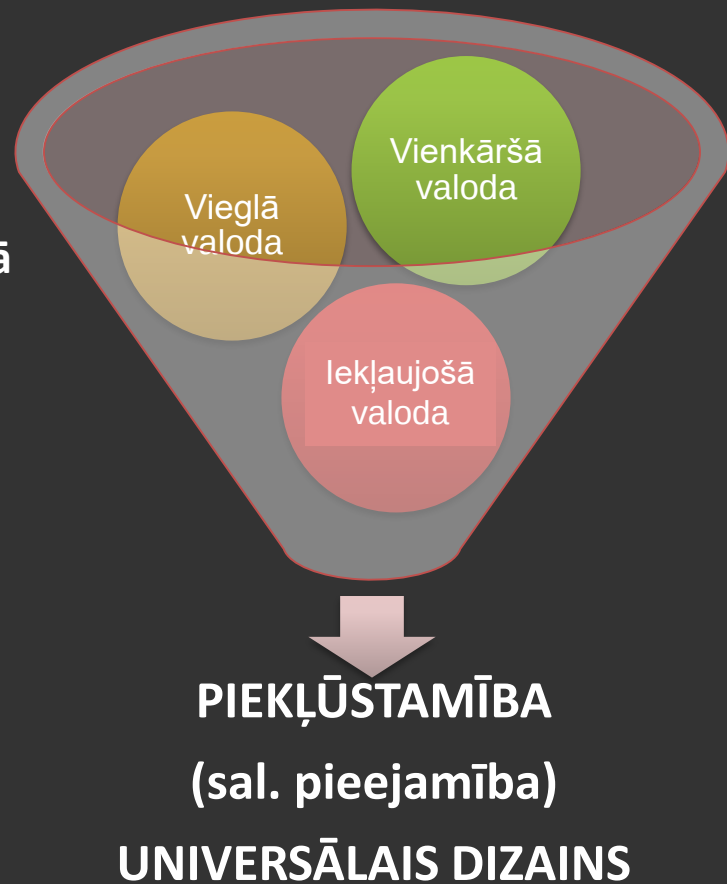
Konteksts (1)

Pieklūstama informācija – būtisks veiksmīgas iekļaušanas priekšnoteikums, demokrātiskas sabiedrības pazīme un **universālā dizaina** daļa.

Vienkāršā valoda = pieklūstamība = iekļaušana = rūpes un cieņa

Princips: **vienkāršā valoda vienmēr un visur**

pieklūstamība & pieejamība

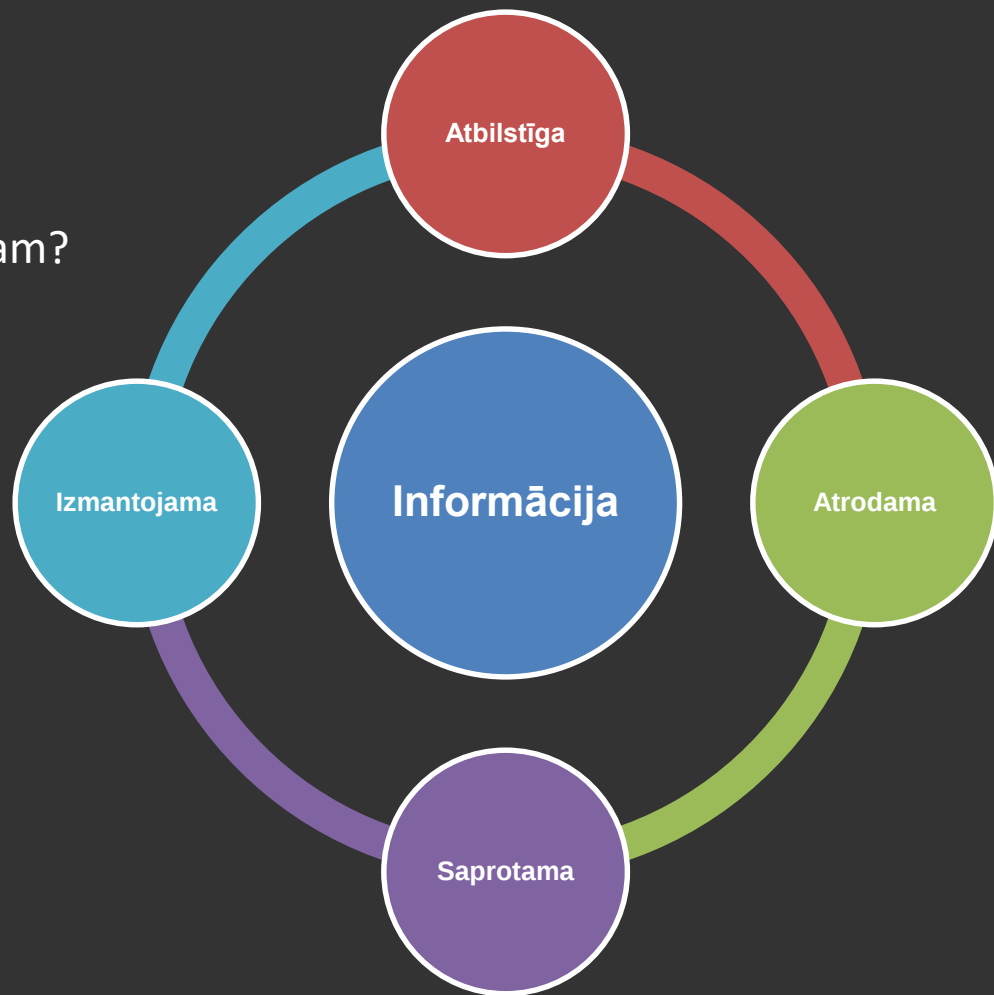
Konteksts (2)

4 pieklūstamības kritēriji:

- **pielāgot** – vai informācija ir pielāgota lasītājam?
- **atrast** – vai informācija ir atrodama?
- **saprast/izlasīt** – vai to var saprast?
- **izmantot** – vai to var izmantot?

4 komponenti:

- saturs (konteksts)
- valoda
- noformējums un struktūra
- vizuālie materiāli

Mūsu mantra: izmanto valodu, kas palīdz
lasītājiem atrast to, kas tiem nepieciešams,
saprast, ko tie atrod, un izmantot šo informāciju

Kas ir vienkāršā valoda? (1)

- Rakstības un saziņas stils, kas uzsver skaidrību, kodolīgumu un pieklūstamību.
- Tā palīdz lasītājam saprast uzrakstīto ātri, viegli un pilnībā, pielāgojot gan stilu, gan toni, gan vārdu izvēli.
- Vienkāršās valodas mērķis ir nodot sarežģītu informāciju, lai tā būtu saprotama pēc iespējas vairāk cilvēku neatkarīgi no viņu izglītības un zināšanu līmeņa.
- Šāda pieeja ir īpaši svarīga juridiskos, administratīvos, valsts iestāžu, tehniskos un zinātniskos tekstos, kā arī publicistikā, kur sarežģītu terminu un teikumu lietojums var būt grūti saprotams.

Kas ir vienkāršā valoda? (2)

- Iedarbīgākie līdzekļi: izvairīšanās no liekvārdības, nozares žargonismiem un nesaprotamiem svešvārdiem, ciešamās kārtas, atsvešinātas birokrātiskas izteiksmes un sarežģītām teikuma konstrukcijām.
- Nav tādas jomas vai teksta, kurā nenoderētu vienkāršās valodas principi.
- Daudzās valstīs vienkāršās valodas lietošana jau ir obligāta valsts pārvaldes iestāžu rakstītajās vēstulēs un dokumentos:
Zviedrijā, Somijā, ASV, Kanādā, Jaunzēlandē un citur.
- Vienkāršo un vieglo valodu kopā mēdz dēvēt par skaidru valodu (*clear writing*).

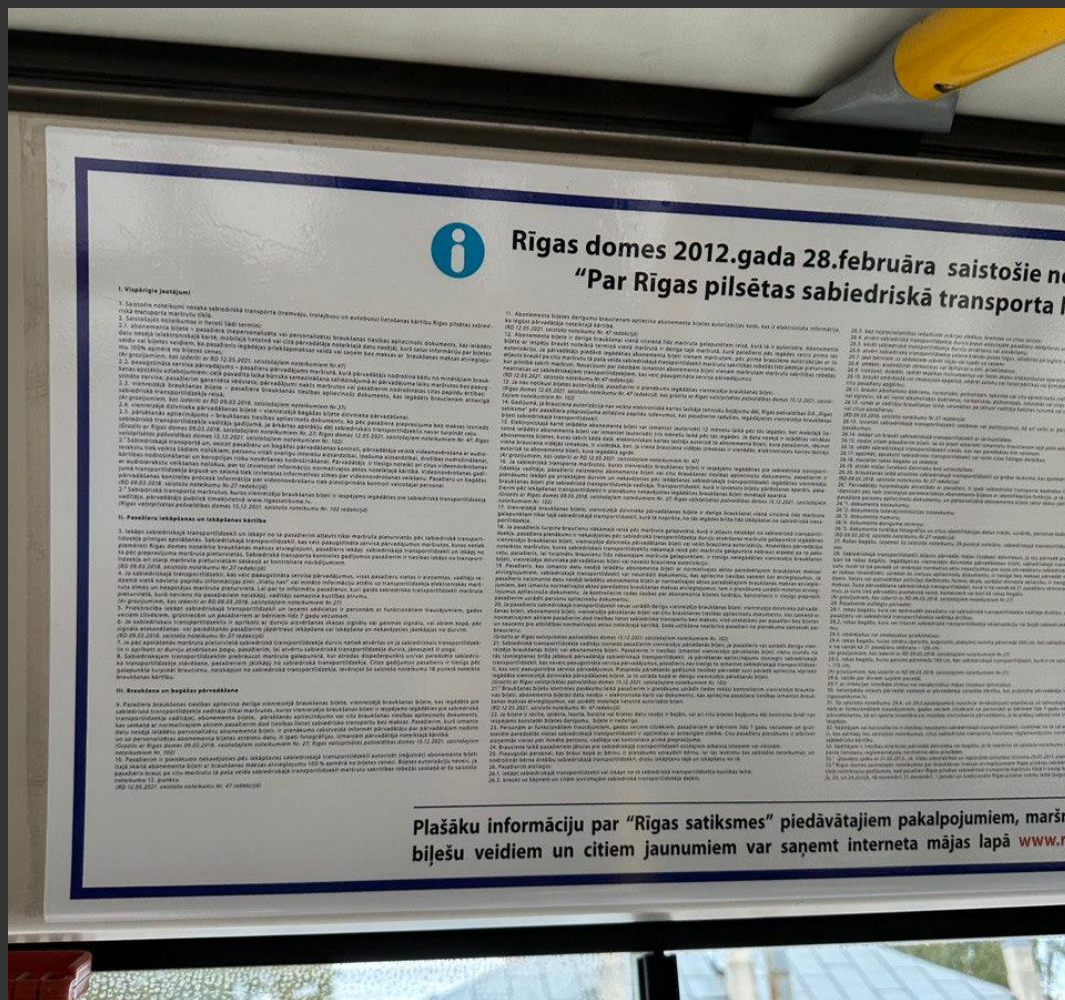

Saskaņā ar ISO 24495-1:2023 standartu “tekstu uzskata par uzrakstītu vienkāršajā valodā, ja tā formulējums, struktūra un noformējums ir tik skaidri, ka mērķauditorija var viegli atrast, vajadzīgo informāciju, saprast to un izmantot”.

Vienkāršā valoda novērš barjeras un ļauj saprast tekstu un piekļūt informācijai, kā arī kopienas, uzņēmumu, pašvaldības un valsts pakalpojumiem.

Vienkāršā valoda mazina bezspēcības sajūtu.

Rīgas domes 2012.gada 28.februāra saistošie noteikumi "Par Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta likuma izstrādāšanu"

1. Vispārīgais ievads
2. Satiksmes noteikumi
3. Satiksmes noteikumi
4. Satiksmes noteikumi
5. Satiksmes noteikumi
6. Satiksmes noteikumi
7. Satiksmes noteikumi
8. Satiksmes noteikumi
9. Satiksmes noteikumi
10. Satiksmes noteikumi
11. Satiksmes noteikumi
12. Satiksmes noteikumi
13. Satiksmes noteikumi
14. Satiksmes noteikumi
15. Satiksmes noteikumi
16. Satiksmes noteikumi
17. Satiksmes noteikumi
18. Satiksmes noteikumi
19. Satiksmes noteikumi
20. Satiksmes noteikumi
21. Satiksmes noteikumi
22. Satiksmes noteikumi
23. Satiksmes noteikumi
24. Satiksmes noteikumi
25. Satiksmes noteikumi

Plašāku informāciju par "Rīgas satiksmes" piedāvātajiem pakalpojumiem, maršru
bīļušu viediem un citiem jaunumiem var saņemt interneta mājas lapā www.riga.lv

Līguma par LMT pakalpojumu "Iespēju līgums" noteikumi

- 1. Līguma priekšmets**
 - 1.1. LMT sadarbībā ar Dileiri Klientam sniedz LMT pakalpojumu "Iespēju līgums", tālāk tekstā Pakalpojums, kura ietvaros LMT lietotānā nodod un Klienti par maksu lietotānā saņem Līguma 1.lapaspusē norādīto iekārtu. Klienta izvēlētais iekārtas Klientam tiek nodrošināts uz pilnu Minimālā Pakalpojuma termiņu ar tiesībām pēc Minimālā Pakalpojuma termiņa beigām turpināt lietot iekārtu katru nākošo Pakalpojuma izmantošanas mēnesi.
 - 1.2. Ar lēkārta saņemšanu lietotānā Klienti kļūst par lēkārta turētāju un lēkārta lietošanas laikā neieviegt īpašuma tiesības uz iekārtu.
- 2. Samaksa un norēķinu kārtība**
 - 2.1. Līguma darbības laikā par katru Pakalpojuma mēnesi Klienti maksā LMT Līguma 1.lapaspusē norādīto Pakalpojuma īrmeņa maksu.
 - 2.2. Pakalpojuma īrmeņa maksu tiek veikta Klienta kārtējā rēķinā par LMT sniegtajiem pakalpojumiem un Klienti to maksā "LMT Pakalpojumu līguma noteikumos", tālāk tekstā Noteikumi, paredzētajā kārtībā. Klienti apņemas ievērot LMT pakalpojumu rēķinu elektroniskos pīdījumos un autorizācijas kārtību. Ja Klienta kārtējā rēķina summa nepārsniedz 00.00 eiro, Klienti rēķinu var saņemt pēc pieprasījuma Klientam tūlītākā LMT tirdzniecības vietā.
- 3. Līdzību saistības**
 - 3.1. **Klienta tiesības un pienākumi**
 - 3.1.1. Klienti visā Līguma darbības laikā apņemas ievērot Līguma par LMT pakalpojumu "Iespēju līgums" noteikumus, kā arī ievērot Noteikumos minēto saistību apjomu, tai skaitā šādi: veikt Līguma 1.punktā noteiktos paredzētos maksājumus.
 - 3.1.2. Klientam ir pienākums lietot iekārtu saskaņā ar rūpīgām saņemtiem atbilstoši lēkārta lietošanas mērķiem un ražotāja noteikumiem, tai skaitā, bet ne tikai, par saviem līdzekļiem nodrošināt iekārtai piemērotus izmantošanas apstākļus un aizsardzību pret skrāpējumiem, mitrumu, elektrības padeves traucējumiem, nozudēšanu u.c. Ar lēkārta pieņemšanas brīdi Klienti uzņemas lēkārta zaudējumu risku, tai skaitā nepasūtīt risku.
 - 3.1.3. Ja Pakalpojuma darbības laikā lēkārta tiek veikta ar ražotāja defektu saistīts remonts, kas ierosināts lēkārta izmantošanai, Klientam ir tiesības iesniegt LMT pietiekamu Pakalpojuma īrmeņa maksas pārērkānu veikšanai par šāda remonta laiku. LMT izskata Klienta pieteikumu un sniedz Klientam atbilstoši Noteikumos paredzētajā kārtībā. Pakalpojuma īrmeņa maksas tālā Līguma punktā noteiktajā gadījumā netiek pārērkānāta, ja Klientam uz lēkārta remonta laiku ir nodrošināta cita līdzvērtīga iekārtas vai ja kavējums lēkārta lietošanai pastāv tikai šo laiku un ir radies, izdotot lēkārta nepieciešamās uzturēšanas. Līgums nemazina Klienta – patērētāja normatīvajos aktos paredzētās tiesības.
 - 3.1.4. Ja Klienti Pakalpojuma ieviešanu ir izmantojuši lēkārta pirms pilnā 36 (trīsdesmit sešus) mēnešus, savlaicīgi veic visu Klientam attiecīgajā periodā piedziesto LMT un remonta gadījumā attiecīgi Dileira rēķinu apmaksu, Klienti, sākot no 37. (trīsdesmit septiņi) mēneša, saņem 100% (simts procenti) atlaidi turpmākai Pakalpojuma īrmeņa maksai.
 - 3.1.5. Iekārtas defektu un bojājumu gadījumā Klienti ir pienākums iesniegt iekārtu pārbaudes Dileiri Klientam tūlītākā LMT tirdzniecības vietā. Klientam nav tiesību patvaļīgi vai ārpus lēkārta ražotāja autoritāte servisa centrā izdoti izmaiņas lēkārta tehniskajā kumulācijā un/vai lēkārta defektu vai bojājumu novēlēt. Klienti ir informēti, ka šim Līguma punktam pretrunā rīcība var būtiski negatīvi ietekmēt lēkārta drošību un Klientam netiek atzīdināti jebkādi izdevumi, ko Klienti veicis lēkārta. Klientam ir pienākums iestāt ar LMT vai Dileiri nesaskaņotu remonto lēkārta radītos zaudējumus.
 - 3.1.6. Klientam nav tiesību iekārtu vai tās daļu atņemt, izslēgt un apgrūtināt ar lietu un saistību tiesībām. Klienti ir informēti, ka par krāpnieciskām vai citām pretrunīgām darbībām ar iekārtu ir paredzēta atbilstoši normatīvajos aktos noteiktā kārtība.
 - 3.1.7. Ja Klienti ļauj trešajām personām izmantot iekārtu, Klienti uzņemas atbilstību par visu Līgumā noteikto saistību izpildi un trešo personu rīcības rezultātā iekārtai radītajiem zaudējumiem. Klientam ir pienākums par datu subjektu tiesībām informēt personas, kuru intereses Klienti var skart.
 - 3.1.8. Līguma darbības laikā lēkārta uzskaites nodrošināšana par lēkārta atzīmēšanu vietu uzskaitē Līgumā norādīto Klienta deklarēto dzīves vietu adresi vai attiecīgi – juridisko adresi. Par izmaiņām Līguma rekvizītos Klientam ir pienākums rakstiski informēt LMT 3 (trīs) darba dienu laikā. LMT pieprasījuma gadījumā lēkārta uzskaites nodrošināšanai Klientam ir pienākums 3 (trīs) darba dienu laikā uzrādīt iekārtu Klientam tūlītākā LMT tirdzniecības vietā.
 - 3.1.9. Klientam ir pienākums Līguma izbeigšanas gadījumā ne vēlāk kā 5 (pieci) dienu laikā, bet gadījumā, kad Klienti piesaist Līguma izbeigšanu – vienlaikus ar Klienta pieteikumu par Līguma izbeigšanu – atdot iekārtu atpakaļ pilnā komplektācijā kopā ar lēkārta iepakojumu un tehnisko dokumentāciju (ja tāda ir) un labā tehniskā un vizuālā stāvoklī, kas nav zemāks par to, kāds bija lēkārta nododotais brīdī Klientam, pieļaujot vien saprātīgu lēkārta dabisku nolietojanos. Klienti iekārtu atdot LMT, personīgi vērojoties Klientam tūlītākā LMT tirdzniecības vietā un parakstot attiecīgi lēkārta pieņemšanas – nododšanas aktu. Līdz lēkārta atdošanai atpakaļ un lēkārta pieņemšanas – nododšanas aktu parakstīšanai Klienta maksā attiecīgi perioda Pakalpojuma īrmeņa maksu. Ja lēkārta ir radies, iekārtu nav atdotu atpakaļ pilnā komplektācijā vai lēkārta ir radīti bojājumi, kas nav radījuši defektu vai kas nav saistīti ar saprātīgi dabisku nolietojumu, papildus Klientam ir pienākums veikt maksājumus atbilstoši Līguma 4.2.punktam.
 - 3.1.10. Nodotot iekārtu remonta un/vai pieskaitot lēkārta datu pārērkānu uz citu galektu, Klientam ir pienākums nodrošināt datu rezerves kopiju veidošanu (backup). LMT un Dileiri nav atbildīgi, ja lēkārta remonta un/vai datu pārērkāna laikā prognozējamā lēkārta darbība var tikt traucēta, bet Klientam nodot datu zudumi vai failu neatbilstību dēl Klientam nodot datu zudumi vai failu. Klienti ir informēti, ka Līguma ieviešanu veiktā personas datu, t.sk. personas identifikāciju kodu aprēķinā un tehnoloģisko risinājumu izmantošana tiek veikta, lai nodrošinātu Līgumā noteiktās saistības, tostarp Klienta pieteiktos prasījumus, kā arī izpildītu normatīvo aktu prasības un Līdzību lēģimāris intereses. Datu aprēķinā un aizsardzībā LMT un Dileiri nodrošina LMT un Dileira privātuma politiku, kas ir Līguma neatņemama sastāvdaļa. Atdotot iekārtu atpakaļ, Klienti pienākums ir doti jebkuru personīgi informāciju, t.sk. personas datus, no atdotā lēkārta. LMT un Dileiri neatbild par jebkādas personālas informācijas noplūdi vai aprēķinā, ja Klienti nav pildījuši minēto pienākumu.
 - 3.2. **LMT tiesības un pienākumi**
 - 3.2.1. Līguma darbības laikā LMT ir pienākums nodrošināt Līgumā un Noteikumos paredzēto LMT saistību izpildi un nodrošināt Pakalpojuma pieejamību Klientam.
 - 3.2.2. LMT ir pienākums sagatavot un atbilstoši Noteikumos nodrošināt Klientam rēķinu par Klientam sniegtajiem pakalpojumiem.
 - 3.2.3. LMT ir tiesības ierēķināt un/vai pārērkāt Pakalpojumu, kā arī ierēķināt lēkārta darbību, ja Klienti kavē Līgumā un/vai Noteikumos paredzētos maksājumus un/vai izvēlas no saistību izpildes un/vai iekārtu izmanto neieviegt. LMT nav atbildīga par zaudējumiem un citu kaitējumu, kas radies Klientam, ja LMT izmanto Līgumā un/vai Noteikumos paredzētās tiesības.
 - 3.2.4. Ar pakalpojumu sniegšanu un lēkārta nodrošināšanu saistās finanšu plūsmas efektīvas pārērkānā LMT ir tiesīgs, apņēmt par to informāciju Klientam LMT vietnē ManLMT, nodot (zēdēt) trešajām personām datu vai visas no Līguma un LMT pakalpojumu līgumietotētās prasījumu tiesības pret Klientu, neskarīgi no tā, vai prasījumiem to nododotāns brīdī ir iestāties termiņā, kā arī sniegt trešajām personām ar šiem līgumiem saistīto informāciju, tai skaitā par pakalpojumiem un personas datiem, lai nodrošinātu prasījumu izpildi. Klientam ir tiesības normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos rēķināt pret Līguma ieviešanu īstenotajām Līdzību lēģimāris interesēm, kā arī realizēt citas savas kā datu subjektas tiesības.
 - 3.3. **Dileira tiesības un pienākumi**
 - 3.3.1. Dileiri ir pienākums Līguma parakstīšanas brīdī iepazīstināt Klientu ar lēkārta lietošanas nosacījumiem. Dileiri ir pienākums visā Līguma darbības laikā pēc Klienta pieprasījuma sniegt Klientam informāciju un atbilstoši saistības ar lēkārta izmantošanas kārtību.
 - 3.3.2. Pakalpojuma sniegšanas laikā Dileiri ir pienākums izskatīt Dileiri ierosinātos Klienta pieteikumus par lēkārta konstatētajiem defektiem un bojājumiem un pēc Klienta pieprasījuma veikt Klienta atzēstās lēkārta pārbaudi autorizētā servisa centrā un informēt Klientu par lēkārta nepieciešamā remonta izdevumiem, ja tas nav saistīts ar lēkārta ražotāja defektu vai saprātīgu dabisku lietas nolietojanos.
 - 3.3.3. Dileiri ir pienākums sagatavot Klientam rēķinu par atbilstoši Līguma 4.2.punktam Klientam Pakalpojuma darbības laikā sniegtu lēkārta maksas remonto.
 - 4. Atbūtība**
 - 4.1. Ja Klienta rīcības dēl Līgums tiek iebēgts pirms Minimālā Pakalpojuma termiņa beigām, Klientam ir pienākums samaksāt LMT attiecīgu Minimālā Pakalpojuma termiņa maksājām summas nesamaksāto daļu, ko nosaka, no kopējā Minimālā Pakalpojuma termiņa maksājām summas atņemot LMT Līguma izbeigšanas Klientam par Pakalpojumu aprēķināto Pakalpojuma īrmeņa maksu. Atbūtīto šim Līguma punktam aprēķinātā maksu tiek ievērtēta Klienta rēķinā par LMT sniegtajiem pakalpojumiem un Klienti to maksā Noteikumos paredzētajā kārtībā.
 - 4.2. Par Pakalpojuma darbības laikā lēkārta nepieciešamā remonta, kas nav saistīts ar lēkārta ražotāja defektu vai dabisku nolietojumu, Klienti maksā Dileiri atbilstoši Dileira autorizēta servisa centra pakalpojumu izņemumiem. Klientam ir pienākums Dileira izsniegtu rēķinu apmaksāt Dileira noteiktajā rēķina apmaksas termiņā. Ja Līguma izbeigšanas gadījumā atpakaļ atdot iekārtai tiek konstatēti bojājumi, kas nav lēkārta ražotāja defekta vai dabisku nolietojumu, vai ja lēkārta nav atdotu atpakaļ pilnā komplektācijā, Klienti ir pienākums samaksāt Dileira rēķinā par LMT par lēkārta nepieciešamā remonta, tai skaitā par lēkārta pilnā komplektācijas atjaunošanu, par ko maksā atbilstoši LMT lēkārta remonta cenrādī tiek iekļauta Klienta rēķinā par pakalpojumiem. LMT lēkārta remonta cenrādī Klientam ir pieņemams LMT mājas lapā un citos Noteikumos minētajos informācijas avotos. Par Līgumā noteiktajai laikā nedototū lēkārta, kā arī par neizpildītajām bojājumu iekārtu, ko nav iespējams atjaunot, Klienti atzīmē LMT Līguma 1.lapaspusē norādīto lēkārta vērtību – pirmā gē. (desmit) Pakalpojuma izmantošanas mēnešos – 100% (simts procenti) apmērā, sākot no 7. (septiņi) mēneša līdz 12. (divpadsmitajam) mēnesim (ieskaitot) – 80% (astotdesmit procenti) apmērā, sākot no 13. (trīspadsmitajam) mēneša līdz 18. (astotspadsmitajam) mēnesim (ieskaitot) – 60% (sešdesmit procenti) apmērā, sākot no 19. (divpadsmitajam) mēneša līdz 24. (divdesmit ceturtajam) – 40% (četrdesmit procenti) apmērā, sākot no 25. (divdesmit piektajam) līdz 30. (trīsdesmitajam) – 30% (trīsdesmit procenti) apmērā, sākot no 31. (trīsdesmit pirmajam) – 20% (divdesmit procenti) apmērā, ko ievēver Klienta rēķinā par LMT pakalpojumiem un Klienti to apmaksā Noteikumos paredzētajā kārtībā.
 - 4.3. Līgumā un Noteikumos paredzēto maksājumu nesamaksāšanas gadījumā LMT un attiecīgi Dileiri ir tiesīgs veikt visas nepieciešamās darbības, lai nodrošinātu nesamaksātās summas piedziņu, tai skaitā, LMT ir tiesīgs piemērot Klientam Noteikumos paredzēto atbūtību par rēķina samaksas kavējumu, un LMT un attiecīgi Dileiri ir tiesīgs iesniegt tiesā pieteikumu par parādā piedziņu un/vai nodot nesamaksātās summas piedziņu tiesības trešajām personām.
 - 5. Līguma darbība**
 - 5.1. Līgums stājas spēkā ar tā trīspusējas parakstīšanas brīdi. Līgums ir noslēgts uz nenoteiktu laiku un ir spēkā līdz Līdzību saistību pilnīgai izpildei. Līgums var tikt iebēgts ar Līdzību vērošanas vai vienpusēji, ievērojot Noteikumos un Līguma 5.2.-5.4.punktus.
 - 5.2. Klientam ir tiesības jebkurā brīdī vienpusēji izbeigt Līgumu, par to, vienlaikus ar lēkārta atdošanu atpakaļ, informējot LMT Klientam tūlītākā LMT tirdzniecības vietā. Ja Līgums tiek iebēgts pirms Minimālā Pakalpojuma termiņa beigām, Klienti apņemas ievērot Līguma 4.1.punktu. Līgums 6.punktā ietvaros tiek uzskatīts par iebēgto brīdī, kad Klienti vienlaikus ir paziņojis par Līguma izbeigšanu, atdevu atpakaļ iekārtu LMT atbilstoši Līguma 3.1.9.punktam un parakstījis lēkārta pieņemšanas – nododšanas aktu.
 - 5.3. LMT ir tiesības vienpusēji izbeigt Līgumu Noteikumos paredzētajā kārtībā. LMT ir tiesības vienpusēji izbeigt Līgumu nekavējoties, ja:
 - 5.3.1. Klienti kavē 2 (divus) LMT rēķinu apmaksas termiņus pēc kārtas;
 - 5.3.2. Klienti pārkāpj Līgumu un/vai Noteikumus, tai skaitā bojā iekārtu, izmanto to pretējā mērķiem un veidam, un/vai veic darbības, kas traucē vai kaitē LMT elektronisko sakaru tīklam.
 - 5.4. LMT ir tiesības vienpusēji izbeigt Līgumu, ja nepieciešams Klientu par iebēgšanu, ja lēkārta lietošanas defektu un radījis lēkārta dabisku nolietojanos un/vai uzturēšanu prasa neatņemamas un tā ietver labojumus, ka Līguma nav iespējams atstāt spēkā. Šādi gadījumā Pakalpojuma īrmeņa maksas turpmāk netiek aprēķināta un Līgums uzskatāms par iebēgto brīdī, kad LMT ir nosūtījis Klientam paziņojumu par Līguma izbeigšanu saistībā ar lēkārta dabisku nolietojumu.
 - 5.5. Līguma izbeigšana neietekmē Klientu no pienākuma tālāk apmaksāt LMT un attiecīgi Dileira rēķinus par Klientam sniegtajiem pakalpojumiem un/vai Līgumā noteiktajā laikā atpakaļ nedototū iekārtu. Pēc Līguma izbeigšanas visas Klienta nepasūtītās saistības pret LMT un Dileira paliek spēkā līdz to pilnīgai izpildei. Līguma izbeigšanas gadījumā LMT ir tiesības pārērkāt lēkārta darbību līdz lēkārta atdošanai atpakaļ.
 - 6. Citi noteikumi**
 - 6.1. Jaudējums, kas nav atzīmēti Līguma tekstā, Līdzību noista Noteikumos un Latvijas Republikā spēkā esošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Noteikumi un Līguma neatņemama sastāvdaļa un tie ir piemērojami un attiecināmi uz Līgumu visu Līguma darbības laiku, neatkarīgi no citu līgumattiecību statusa. Visas domstarpības, kas saistītas ar Līguma izpildi, Līdzību risina sarunu ceļā, bet gadījumā, ja vienotības nav iespējams panākt, Latvijas Republikā spēkā esošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.
 - 6.2. Līgums sagatavots latviešu valodā uz 2(dvīdām) lapām 2 (divus) eksemplāros ar vienādu juridisko spēku pa 1 (vienam) eksemplāram Klientam un LMT.

Noteikumos lietotie termini un to skaidrojumi

Aizliegtās darbības – Bankas izstrādāti noteikumi, kas vērsti uz noteiktu aizliegtu darbību novēršanu, kas nav pieļaujamas Klienta (juridiskās personas), Klienta Grupas dalībnieka vai to pārstāvju, atbildīgā darbinieku un patiesā labuma guvēja rīcībā. Šie noteikumi ir pieejami Bankas mājas lapā.

Atsauces procentu likme – Bankas noteikta likme, ko piemēro atsevišķu Pakalpojumu maksas noteikšanai un informācija par kuru ir pieejama Citadele internetbankā, Bankas klientu apkalpošanas struktūrvienībā un Bankas mājas lapā internetā.

Atsauces valūtas kurss – Bankas noteikts valūtas maiņas kurss skaidras un bezskaidras naudas norēķiniem, informācija par kuru ir pieejama Citadele internetbankā, Bankas klientu apkalpošanas struktūrvienībā un Bankas mājas lapā internetā.

Banka – Akciju sabiedrība "Citadele banka", vienotais reģistrācijas Nr. 40103303559, juridiskā adrese Republikas laukums 2A, Rīga, LV-1010, e-pasta adrese info@citadele.lv.
Bankas diena – Bankas mājas lapā publicētais Maksājumu iesniegšanas un izpildīšanas termiņš norādīts Bankas darba diena un laiks, kad Banka izpilda Maksājuma uzdevumu.

Centrādis – Pakalpojuma sniegšanas brīdī spēkā esošais Bankas produktu un pakalpojumu centrādis.

Klients – fiziska vai juridiska persona, kura izmanto Bankas pakalpojumus.

Klienta grupa – Klients (juridiskā persona), PLG un visas juridiskās personas, attiecībā uz kurām vismaz vienam Klienta PLG atsevišķi vai kopā ar citām personām tieši vai netieši veidā ir iespēja realizēt izšķirošu ietekmi Latvijā piemērojamo tiesību aktu izpratnē. Tas ir - iespēja tieši vai netieši:

- 1) kontrolēt (regulāri vai neregulāri) lēmumu pieņemšanu juridiskās personas pārvaldes institūcijās, realizējot līdzdalību vai bez tās,
- 2) iecelt tādu juridiskās personas pārraudzības institūcijas vai izpildinstitūcijas locekli skaitu, kas izšķirošas ietekmes realizētajam nodrošina balsu vairākumu attiecīgajā institūcijā.

Konts – Klienta konts Bankā, kuru izmanto Maksājuma izpildei.

Kont informācijas pakalpojumu sniedzējs – maksājumu pakalpojumu sniedzējs, kurš tiešsaistē nodrošina Klientam informāciju par Klienta kontiem, kas atvērti pie citiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem.

Korespondentbanka – banka, kura ir nepieciešama Maksājuma izpildei un kurā Bankai ir atvērts korespondējošais konts.

Maksājums – fiziskas vai juridiskās personas uzsākta darbība ar nolūku skaidrā vai bezskaidrā veidā saņemt vai nodot naudu noteiktā apmērā.

Maksājumu ierosināšanas pakalpojumu sniedzējs – maksājumu pakalpojumu sniedzējs, kurš nodrošina Klientam iespēju ierosināt Maksājumu no Klienta kontiem, kas atvērti pie citiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem.

Maksājuma summa – naudas summa un valūta, kas ir norādīta dokumentā, uz kura pamata tiek veikts Maksājums.

Maksājuma uzdevums – Maksātāja rīkojums veikt tādu Maksājumu, kas paredz skaidras vai bezskaidras naudas pārskaitījumu.

Maksātājs – fiziska vai juridiska persona, kura uzdod veikt

Maksājumu.

MPL Maksājums – Maksājums, uz kuru attiecas Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likuma normas, t.i. Maksājums Euro valūtā un citās Eiropas Savienības (ES) un Eiropas Ekonomiskās zonas (EEZ) valstu nacionālajās valūtās uz kontu bankā, kura atrodas ES un EEZ valstī, kā arī uz Kontā ienākošajiem Maksājumiem Euro valūtā un citās ES un EEZ valstu nacionālajās valūtās no ES un EEZ valstu bankām.

VDN vai Noteikumi – šie vispārējie darījumu noteikumi.

Pakalpojums – Maksājuma pakalpojums, Bankas operācija vai cits Bankas sniegts pakalpojums.

Pakalpojuma līgums – jebkurš starp Pusēm noslēgts līgums par Pakalpojuma saņemšanu. Par Pakalpojuma līgumu Noteikumu izpratnē nav uzskatāmi aizdevuma un noguldījumu līgumi un tamlīdzīgas kredītu un uzkrājumu produktu regulējošas vienošanās.

Parole – Pakalpojuma līgumā vai citā veidā ar Banku norunāts vārds, kuru Klients izmanto autentifikācijai pa telefonu.

Patērētājs – Klients - fiziska persona, kura izmanto Bankas pakalpojumu, kas nav saistīts ar viņa saimniecisko vai profesionālo darbību.

PLG – Klienta (juridiskās personas) patiesais labuma guvējs, fiziska persona, kurai tiešas vai netiešas līdzdalības veidā pieder vairāk nekā 25 procenti no Klienta kapitāla daļām vai balsttiesīgajām akcijām, kura to tieši vai netieši veidā kontrolē vai kuras vārdā, labā, interesei tiek nodibinātas darījuma attiecības ar Banku. Ja Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumā tiek noteikti citi kritēriji patiesā labuma guvēja noteikšanai, tad PLG noteikšanai tiek piemērotas šī likuma prasības.

Puses – Klients un Banka, abi kopā.

Rīkojums – jebkurš Bankai saistošs Klienta dots uzdevums, tajā skaitā, Maksājuma uzdevums.

Sankcijas – jebkādi finanšu, civiltiesiskie vai citi ierobežojoši pasākumi un/vai embargo (tostarp "sektorālās sankcijas"), kuras pilnībā vai daļēji, tieši vai netieši pret noteiktām personām, preču vai pakalpojumiem, valstīm vai teritorijām, vai citām organizācijām īsteno: (a) Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padome; (b) Eiropas Savienība; (c) Latvija, Lietuva vai Igaunija; (d) Amerikas Savienotās Valstis (tostarp ASV Valsts kases Ārvalstu aktīvu kontroles birojs (OFAC)); (e) jebkura cita valsts attiecībā uz personām, saimniecisko darbību, darījumiem, vienošānām vai jebkādam citām darbībām, kam ir saistība ar attiecīgo valsti un/vai (f) jebkādas iepriekšminēto valstu un organizāciju iestādes un institūcijas.

Sanēmējs – Maksājuma uzdevumā vai Rīkojumā norādītā fiziskā vai juridiskā persona, kura ir Maksājuma summas saņēmējs.

Sistēma – Klientam pieejama Bankas attālinātās piekļuves un vadības sistēma (Citadele internetbanka, t.sk. mobilā vietne, sistēma Gateway u.tml.), par kuras izmantošanu starp Klientu un Banku tiek noslēgts attiecīgs Pakalpojuma līgums.

Vispārējie noteikumi

1. Noteikumi regulē Klienta un Bankas tiesiskās attiecības, kas tiek nodibinātas, noslēdzot jebkādu Pakalpojuma līgumu, kā arī nosaka Maksājumu veikšanas kārtību. Noteikumos tiek reglamentēti arī tās Bankas un Klienta tiesiskās attiecības, kas nav regulētas Pakalpojumu

Korespondentbankā. Pēc Maksājuma summas ieskaitīšanas Kontā Banka ietur Centrādi noteikto komisijas maksu.

31. Klientam adresētie Maksājumi, izņemot Noteikumu 30.punktā minēto, Kontā tiek ieskaitīti dienā, kad no Korespondentbankas vai Maksātāja bankas ir saņemts ziņojums par attiecīgā Maksājuma pārskaitījuma veikšanu un no Korespondējošās bankas saņemts izraksts, kurā atspoguļota attiecīgās summas ieskaitīšana Bankas korespondējošajā kontā.

32. Banka veic skaidras naudas iemaksu vai bezskaidras naudas ieskaitījumu Kontā, tikai saņemot sekojošu informāciju:

32.1. Klienta Konta numurs (IBAN - 21 zīme, sākas ar "LV-").

32.2. Informācija par Klientu:

32.2.1. fiziskas personas vārds, uzvārds vai

32.2.2. juridiskās personas nosaukums.

33. Piemērojamos normatīvos aktos noteiktajos gadījumos Maksājuma uzdevumā norādītais Saņēmēja konta numurs tiek uzskatīts par unikālu identifikatoru Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likuma izpratnē un ir pietiekams pamats Maksājuma izpildei, kā arī šāda Maksājuma atzīšanai par izpildītu korekti, ja tas izpildīts saskaņā ar norādīto IBAN standarta konta numuru. Tomēr, Bankai ir tiesības neieskaitīt saņemto Maksājuma summu Kontā, ja norādītais Saņēmēja Konta numurs (IBAN) ir pareizs, t.i., Konts ar šādu numuru Bankā ir atvērts, taču pārējā Bankā iesniegtā Maksājuma informācija, tajā skaitā Saņēmēja vārds un citi identifikācijas dati nesakrīt ar Bankā esošiem attiecīgā Konta īpašnieka datiem. Ja Banka izmanto savas šajā punktā noteiktās tiesības, tad no citiem Maksājumu pakalpojumu sniedzējiem saņemtais naudas summas tiek pārskaitītas atpakaļ vai maksājuma pakalpojuma sniedzējam tiek nosūtīts pieprasījums precizēt Saņēmēja rekvizītus. Pēc Maksājuma summas ieskaitīšanas Kontā Banka ietur Centrādi par šādu pakalpojumu paredzēto komisijas maksu.

34. Bankai ir tiesības apturēt maksājumu ieskaitīšanu Klienta Kontā uz laiku, kāds ir nepieciešams informācijas un dokumentu iegūšanai un izvērtēšanai, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas vai terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomu regulējošo vai citu normatīvo aktu, kā arī korespondentbanku noteikto prasību vai ierobežojumu izpildei.

Pārskaitījumi no Konta

Klienta Maksājuma uzdevumu saņemšana Bankā

35. Klienta Maksājuma uzdevums tiek uzskatīts par saņemtu brīdī, kad tas nogādāts un iesniegts Bankas noteiktajā Rīkojumu pieņemšanas vietā (piemēram, Klientam nododot Maksājuma uzdevumu Bankas klientu apkalpošanas struktūrvienībā, nosūtīt ar Sistēmas vai Maksājumu ierosināšanas pakalpojuma sniedzēja starpniecību un attiecīgi Bankai to saņemt Bankas serverī. Ja Maksājuma uzdevums tiek iesniegts telefoniski, tad tas tiek uzskatīts par saņemtu ar brīdī, kad Klients telefoniski apstiprina pēc viņa sniegtais informācijas sagatavotā Maksājuma uzdevuma datu pareizību un atbilstību Klienta gribai).

36. Banka var noteikt brīdī, ar kuru tiek pārtraukta Maksājuma uzdevuma pieņemšana. Brīdis, līdz kuram (vēlākais) Klients var iesniegt Bankai Maksājuma uzdevumu, ir noteikts Maksājumu iesniegšanas un izpildīšanas termiņu

sadalā Bankas mājas lapā. Maksājumu iesniegšanas un izpildīšanas termiņi ir definēti Bankas diena, kuras termiņam beidzoties, Maksājuma uzdevums tiek uzskatīts par iesniegtu nākamajā Bankas dienā.

Maksājuma uzdevuma izpildes termiņa sākums

37. Maksājuma uzdevuma izpildes termiņš sākas ar brīdī, kad Maksājuma uzdevums saņemts Bankā. Ja Maksājuma uzdevums saņemts Bankā pēc Bankas dienas, tad Maksājuma uzdevuma izpilde tiek uzsākta nākamajā Bankas dienā.

38. Ja Banka un Klients vienojas, ka Maksājuma uzdevuma izpildes termiņš sākas kādā noteiktā dienā vai kādā noteiktā laika perioda beigās, vai dienā, kad Klients nodod Bankas rīcībā Maksājuma uzdevuma izpildei nepieciešamo naudas summu Maksājuma uzdevumā norādītajā valūtā, tad Bankai ir jāievēro Maksājuma uzdevumā norādītais vai citādi norunātais pārskaitījuma izpildes sākuma termiņš. Ja norunātais termiņš iestājas dienā, kas nav Bankas diena, izpildes termiņš sākas nākošajā Bankas dienā.

39. Banka izpilda Maksājumu uzdevumus tādās valūtās, kādas norādītas informācijā par Maksājumu iesniegšanas un izpildīšanas termiņiem.

Maksājuma uzdevuma izpildei nepieciešamā informācija un izpildes termiņš

40. Bankai ir tiesības noteikt minimālās informācijas prasības Maksājuma izpildei un tās tiek atspoguļotas Maksājuma uzdevuma formā (papīra formā, elektroniskā formā, pakalpojuma tehniskajā specifikācijā, utml.). Stāvējo informāciju par Maksājuma uzdevuma izpildei nepieciešamajiem datiem Klients var saņemt Klientu atbalsta sadaļā Bankas interneta mājas lapā, Citadele internetbankas sadaļā Palīdzība, Klientu apkalpošanas struktūrvienībā, vai zvanot Klientu atbalsta centram.

41. Bankai ir pienākums nodrošināt, lai Maksājuma summa tiktu nogādāta Saņēmēja bankā ne vēlāk kā Maksājuma uzdevuma izpildes termiņā.

42. Bankai ir tiesības visu no Klienta saņemto informāciju par Maksājumu nodot Saņēmēja Maksājumu pakalpojumu sniedzējam Maksājuma izpildei, tajā skaitā Klienta personas datus, kas norādīti Maksājuma uzdevumā, un tos, kas ir Bankas rīcībā un ir nepieciešami Maksājuma uzdevuma izpildei.

Maksājuma uzdevuma iesniegšana un autorizācija

43. Klients iesniedz Bankai Maksājuma uzdevumu, Bankas noteiktā veidā un formā.

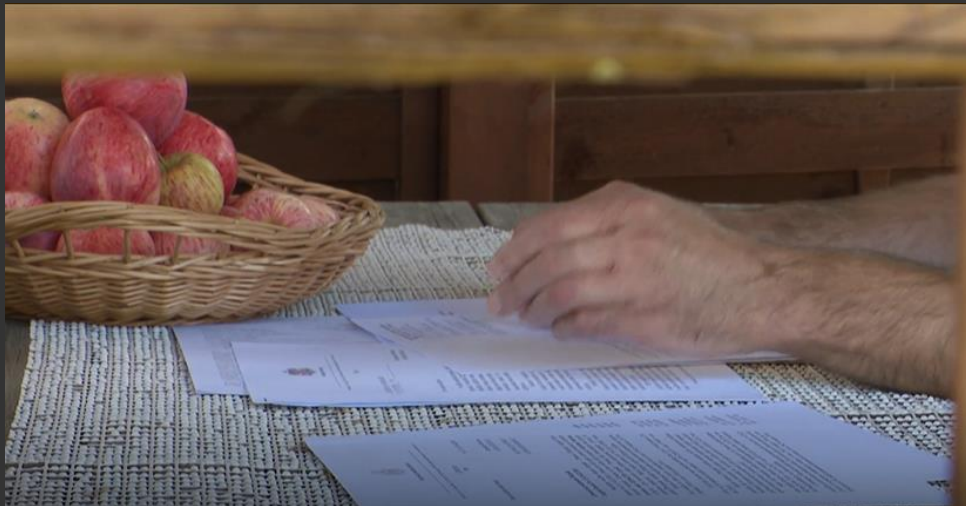
44. Bankai ir tiesības izpildīt Maksājuma uzdevumu pamatojoties vienīgi uz tajā norādīto Saņēmēja kontu numuru. Banka nav atbildīga, ja Maksājuma uzdevumā ir norādīts nepareizs vai neprecīzs Saņēmēja konts numurs.

45. Klientam jāseko, lai rakstveidā iesniegtā Maksājuma uzdevumā dati būtu salāsami, pilnīgi un pareizi. Ja dati ir nesalāsami, nepilnīgi vai kļūdaini, Banka var Maksājuma uzdevuma izpildi atteikt saskaņā ar Noteikumu 55. punktu.

46. Klients autorizē Maksājuma uzdevumu ar savu parakstu vai citādā ar Banku norunātā veidā un formā (piemēram, iesniedz Maksājuma uzdevumu izmantojot Sistēmu un tiek identificēts saskaņā ar attiecīgo Pakalpojuma līgumu, ar Maksājumu ierosināšanas pakalpojuma sniedzēja starpniecību, vai iesniedz Maksājuma uzdevumu telefoniski un tiek identificēts

NVD

"Norādām, ka ir apsverama individuāla kompensācijas noteiktā limita pārskatīšana, tomēr šobrīd piešķirtais finansējums nav pietiekams tā pārskatīšanai."

Tikmēr Dimanta novērojusi, ka pacientus, kuri, uzzinot diagnozi, jau tā nonākuši izmisumā, vēl lielākā neziņā iedzen ierēdņu neskaidri uzrakstītie atteikumi.

"Tad, kad cilvēks ir slims, viņš saņem ierēdnieciski rakstītu vēstuli uz divām, trim lapām par to, ka, no vienas puses, jāpalīdz, bet no otras – nav. Lasot tu īsti nesaproti, vai tu kā cilvēks esi svarīgs. Tās vēstules ir tik samudžinātas un bezpersoniskas... Bieži vien cilvēki atnāk un saka – palīdziet mums izlasīt, mēs nesaprotam."

“Gandrīz visiem juridiskajiem dokumentiem ir divi trūkumi. Viens ir stils. Otrs ir saturs.”

Jeila Universitātes tiesību profesors
Freds Rodels

Kas ir vienkārša valoda?

Kā no šā:

(31) Lai ņemtu vērā augošās patērētāju prasības, tehnoloģiju attīstību, izmaiņas attiecīgajos starptautiskajos standartos un nepieciešamību uzlabot ražošanas un tirdzniecības ekonomiskos apstākļus, tradicionālos nogatavināšanas procesus un importējošo trešo valstu tiesību aktus un lai aizsargātu ražotāju un pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmumu likumīgās intereses attiecībā uz ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzību, būtu jādelegē Komisijai pilnvaras pieņemt aktus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (“Līgums”) 290. pantu attiecībā uz grozījumiem stipro alkoholisko dzērienu tehniskajās definīcijās un prasībās un atkāpēm no šīm definīcijām un prasībām; jaunu saldinātāju produktu atļaušanu; atkāpēm, kas saistītas ar brandy nogatavināšanas perioda vai izturēšanas laika specifikāciju; publiska reģistra izveidi par iestādēm, kas atbildīgas par izturēšanas procesu uzraudzību; stipro alkoholisko dzērienu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu elektroniskā reģistra izveidi un sīki izstrādātiem noteikumiem par minētā reģistra formu un saturu; papildu nosacījumiem attiecībā uz pieteikumiem ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzībai un iepriekšējām valsts procedūrām, Komisijas veiktām pārbaudēm, iebildumu procedūru un ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu anulēšanu; nosacījumiem un prasībām procedūrai, kas attiecas uz produktu specifikāciju grozījumiem; un grozījumiem un atkāpēm no dažām definīcijām un noteikumiem par aprakstu, noformējumu un marķējumu. Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanās, tostarp ekspertu līmenī, un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa lēmumā par labāku likumdošanas procesu (10). Jo īpaši, lai delegēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Eiropas Parlaments un Padome visus dokumentus saņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem, un minēto iestāžu ekspertiem ir sistemātiska piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek delegēto aktu sagatavošana.

Tikt pie šā:

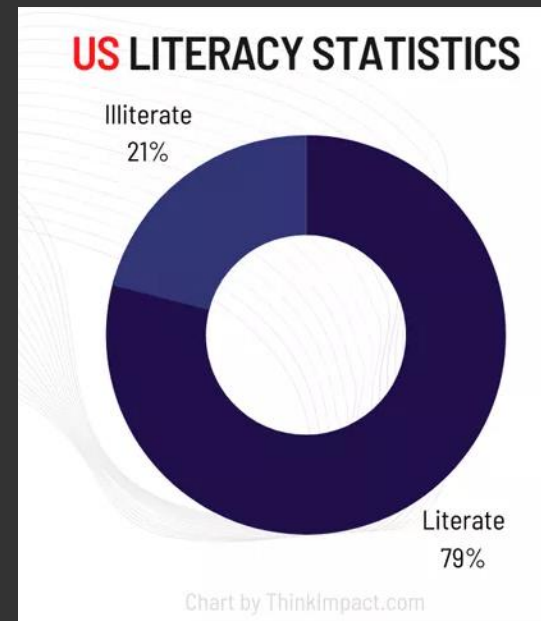
(31) Komisijai būtu jādeleģē pilnvaras pieņemt vairākus svarīgus aktus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību ("Līgums") 290. pantu :

- mainīt stipro alkoholisko dzērienu tehniskās definīcijas un prasības, kā arī noteikt atkāpes no šīm definīcijām un prasībām;
- atļaut jaunus saldinātāju produktus;
- noteikt atkāpes saistībā ar *brandy* nogatavināšanas perioda vai izturēšanas laika specifiku;
- izveidot publisku par iestādēm, kas atbildīgas par izturēšanas procesu uzraudzību;
- izveidot stipro alkoholisko dzērienu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu elektronisko reģistru un sīki izstrādātus noteikumus par šā reģistra formu un saturu;
- izstrādāt papildu nosacījumus attiecībā uz pieteikumiem ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzībai un iepriekšējām valsts procedūrām, Komisijas veiktām pārbaudēm, iebildumu procedūru un ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu anulēšanu;
- izstrādāt nosacījumus un prasības procedūrai, kas attiecas uz produktu specifiku grozījumiem;
- ieviest grozījumus un atkāpes no dažām definīcijām un noteikumiem par aprakstu, noformējumu un marķējumu.

Šie pasākumi ņem vērā augošās patērētāju prasības, tehnoloģiju attīstību, izmaiņas attiecīgajos starptautiskajos standartos un nepieciešamību uzlabot ražošanas un tirdzniecības ekonomiskos apstākļus, tradicionālos nogatavināšanas procesus un importējošo trešo valstu tiesību aktus un aizsargā ražotāju un pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmumu likumīgās intereses attiecībā uz ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzību.

Pētījumi rāda, ka vidēji 15–25% iedzīvotāju katrā valstī nespēj uztvert sarežģītu informāciju.

Aptuveni 10% valsts iedzīvotāju nespēj pilnībā uztvert rakstveida tekstu, un viņu vajadzībām informācija jātulko īpašā literārās valodas formā – vieglajā valodā.

Tā nav palīdzēšana "vājajiem",
tas ir spēka izcelšana un
sabiedrības spēcīnāšana.

“Mēs nevaram
atļauties izmantot
valodu, ko cilvēki
nesaprot.”
(Clear Writing 2023)

Aktualitāte

7.6.2019

LV

Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis

L 151/70

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA (ES) 2019/882

(2019. gada 17. aprīlis)

par produktu un pakalpojumu piekļūstamības prasībām

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 114. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽¹⁾,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽²⁾,

tā kā:

- 1) Šīs direktīvas mērķis ir veicināt iekšējā tirgus pienācīgu darbību, tuvinot dalībvalstu normatīvos un administratīvos noteikumus attiecībā uz konkrētu produktu un pakalpojumu piekļūstamības prasībām, jo īpaši likvidējot un novēršot tādas šķēršļus konkrētu piekļūstamu produktu un pakalpojumu brīvai aprītei, kuri rodas tādēļ, ka dalībvalstīs ir atšķirīgas piekļūstamības prasības. Tādējādi tiktu uzlabota piekļūstamu produktu un pakalpojumu pieejamība iekšējā tirgū un uzlabota attiecīgās informācijas piekļūstamība.
- 2) Piekļūstamu produktu un pakalpojumu pieprasījums ir liels, un tiek prognozēts, ka ievērojami pieaugs tādu personu skaits, kuriem ir invaliditāte. Vēl, kurā produkti un pakalpojumi ir piekļūstamāki, veido iekļaujošāku sabiedrību un personām ar invaliditāti atvieglo iespējas dzīvot neatkarīgi. Šajā sakarā būtu jāpatur prātā, ka Savienībā sieviešu ar invaliditāti ir vairāk nekā vīriešu ar invaliditāti.
- 3) Šajā direktīvā personas ar invaliditāti ir definētas atbilstīgi 2006. gada 13. decembrī pieņemtajai Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijai par personu ar invaliditāti tiesībām ("konvencija"), kuras Puse Savienība ir kopš 2011. gada 21. janvāra un kuru ir ratificējušas visas dalībvalstis. Konvencijā ir teikts, ka personas ar invaliditāti "ir personas, kurām ir ilgstoši fiziski, garīgi, intelektuāli vai maņu traucējumi, kas mijiedarbībā ar dažādiem šķēršļiem var apgrūtināt viņu pilnvērtīgu un efektīvu līdzdalību sabiedrības dzīvē vienlīdzīgi ar citiem". Šī direktīva sekmē pilnvērtīgu un efektīvu līdzdalību, uzlabojot piekļuvi plaša patēriņa produktiem un pakalpojumiem, kas, pateicoties to sākotnējam dizainam vai vēlākiem pielāgojumiem, atbilst personu ar invaliditāti īpašajām vajadzībām.
- 4) Šī direktīva dotu labumu arī citām personām, kuras saskaras ar funkcionēšanas ierobežojumiem, piemēram, veciem cilvēkiem, grūtniecēm vai personām, kuras ceļo ar bagāžu. Šajā direktīvā minētais jēdziens "personas ar funkcionēšanas ierobežojumiem" ietver personas, kurām ir jebkādi pastāvīgi vai pagaidu fiziski, garīgi, intelektuāli vai maņu traucējumi, ar novecošanu saistīti traucējumi vai citi ar cilvēka ķermeņa darbību saistīti traucējumi, kuri mijiedarbībā ar dažādiem šķēršļiem ierobežo viņu

Direktīva 2019/882 par produktu un pakalpojumu piekļūstamības prasībām (Piekļūstamības akts)

"Ražotāji nodrošina, ka produktam ir pievienotas instrukcijas un drošības informācija patērētājiem un citiem galalietotājiem **viegli saprotamā valodā**, kā noteikusi attiecīgā dalībvalsts. Šādas instrukcijas un informācija, kā arī jebkāds marķējums ir skaidrs, saprotams un viegli uztverams."

(banku sektorā) "nodrošinot, ka informācija ir saprotama un tās sarežģītība nepārsniedz **B2 līmeni** (augstāks par vidējo) Eiropas Padomes Eiropas Vienotajā valodu prasmes līmeņa noteikšanas sistēmā"

"nodrošinot, ka audiovizuālo mediju pakalpojumu **piekļūstamības komponenti** (piekļuves pakalpojumi), piemēram, subtitri nedzirdīgām vai vārdzirdīgām personām, audioapraksti, ierunāti subtitri un tulkojumi zīmju valodā, tiek pilnībā pārraidīti atbilstīgā kvalitātē precīzai attēlošanai un ka tie ir sinhronizēti ar skaņu un video"

[Standards](#)[About us](#)[News](#)[Taking part](#)[Store](#)

[← ICS](#) [← 01](#) [← 01.140](#) [← 01.140.10](#)

ISO 24495-1

Plain language — Part 1: Governing principles and guidelines

General information

Status : Under development

Publication date : 2023-05

Edition : 1

Technical Committee : [ISO/TC 37](#) Language and terminology

ICS : [01.140.10](#) Writing and transliteration

Life cycle

Now

Under development

ISO 24495-1

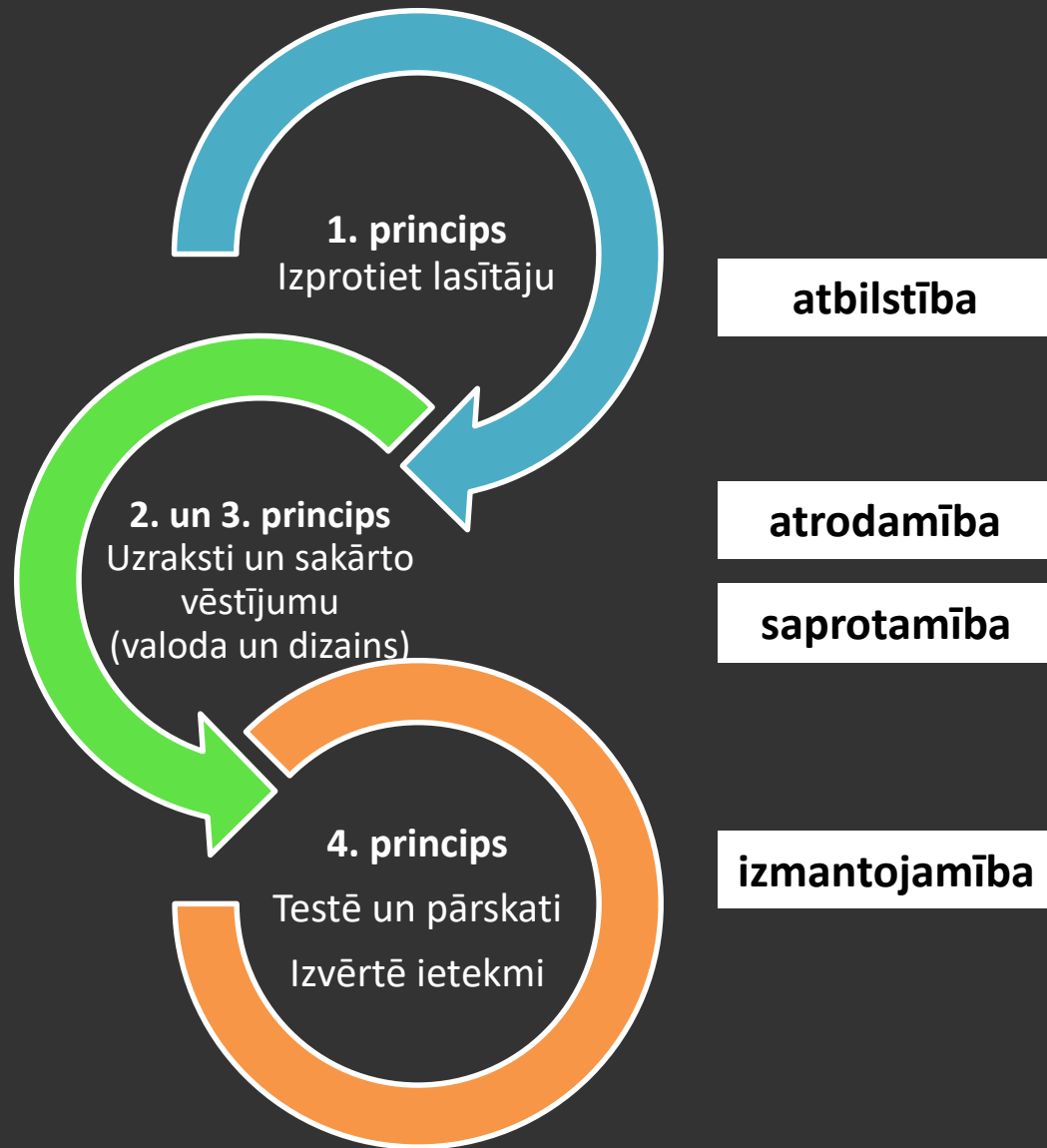
Stage: **60.00** (Under publication)

“ Ikvienam ir tiesības būt informētam par savām tiesībām un pienākumiem visās dzīves jomās, taču nepietiekama komunikācija to var būtiski kavēt.
(Kristofers Balmfords)

“ Ikvienam ir tiesības uz vienkāršo valodu.
(Dr. Anneta Čīka)

<https://www.iso.org/standard/78907.html>

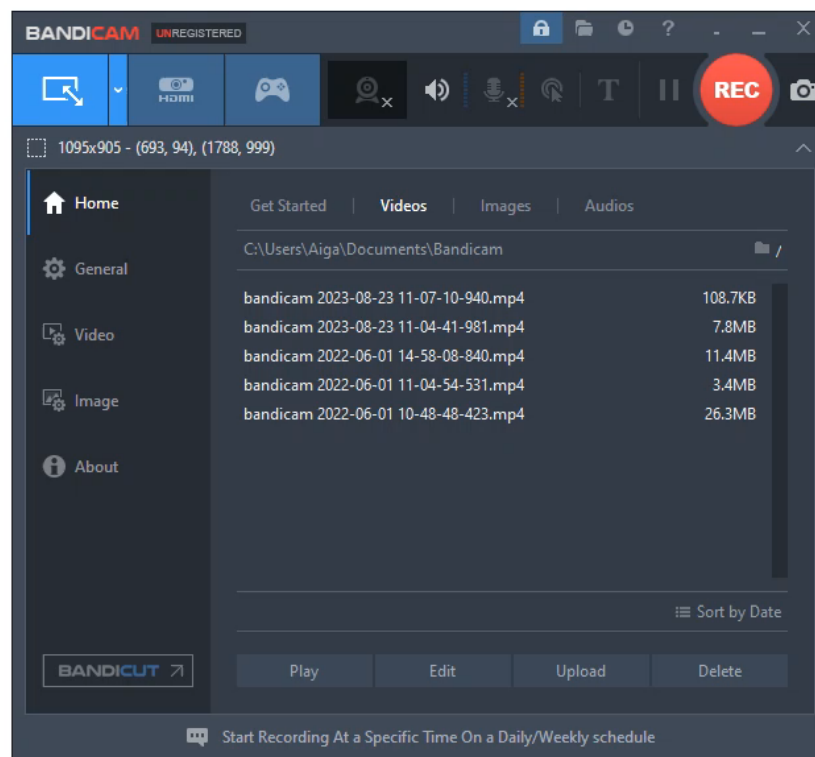
Vienkāršās valodas standarts
definē arī visus 4 kritērijus:

INTERNATIONAL STANDARD

ISO
24495-1

First edition
2023-06

ISO 24495 parts 2 and 3 are on their way

Now the second and third parts of the standard are on their way: ISO 24495-2 Legal communication and ISO 24495-3 Science writing. Both of these build and rely on the foundation established in part 1, adding content specifically relevant for authors creating legal documents and scientific documents respectively.

Both standards are at the working draft stage in the ISO working group on plain language. It means the experts are commenting on and discussing the first draft. PLAIN is represented in this working group. The journey from working draft to published standard has many stages, and both standards are expected to be available by 2026.

Last year the world got its first international standard for plain language: ISO 24495-1 Plain Language – governing principles and guidelines.

[ISO/AWI 24495-2 - Plain language — Part 2: Plain legal writing and drafting](#) (the name is still being discussed)

[ISO/AWI 24495-3 - Plain language — Part 3: Science writing](#)

<https://www.iso.org/standard/85774.html>

<https://www.iso.org/standard/86938.html>

International Plain Language Federation

Plain language certification for organizations: A Consultation Paper

June 2024

- Lietotāju ieskati un datu apmaiņa
- Līmeņošana
- Lasītāju tipi
- Vienkāršā valoda vienmēr un visur, ne tikai redigēšanas posmā

<https://saite.lv/xQmA>

© Aiga Veckalne

“Tiesības ir valoda.

Tas, cik izdevušās ir attiecības starp cilvēkiem, ir lielā mērā atkarīgas no tā, vai un kā mēs saprotam viens otru.

Tiesiskas valsts pamats ir tas, vai cilvēks saprot, ko valsts no viņa sagaida, vai nesaprot, un vai visi tiesību piemērotāji saprot šo saturu vienādi, vai tas termins ir skaidrs visiem un vai visos likumos tas ir lietots vienādā nozīmē.

Valoda ir dzīva, un mēs tai sekojam."

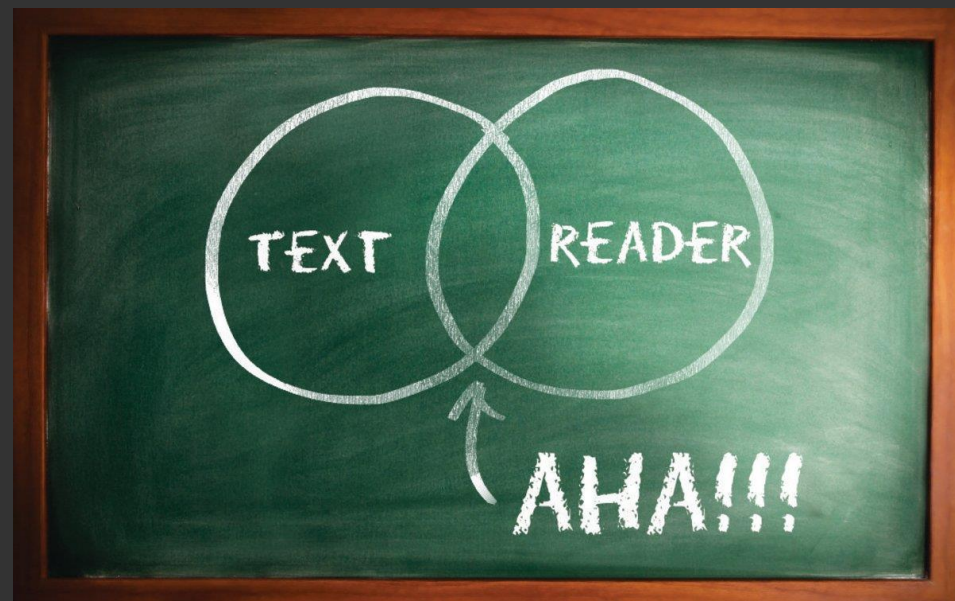
(Sanita Osipova)

Konference
"Tiesības un valoda"

Rīga, Latvijas Universitātes Mazā aula
2023. gada 6. oktobris

© Aiga Veckalne

Mainīt fokusu no tā, ko mēs
gribam panākt (mūsu mērķis)
uz to, ko vēlas lasītājs

Tas nenozīmē, ka uzreiz un vienmēr jāveic būtiskas izmaiņas.
Var sākt ar mazumiņu.

Par NĪN samaksas termiņu pārcelšanu

Cienījamie nekustamā īpašuma nodokļa maksātāji!

Informējam, ka saskaņā ar Rīgas domes 02.03.2022. lēmumu Nr.1327 "Par nekustamā īpašuma nodokļa samaksas termiņa pārcelšanu" tika nolemts pārcelt nekustamā īpašuma nodokļa samaksas termiņu 2022.gada pirmajā ceturksnī no 31.03.2022. uz 01.07.2022. un 2022. gada otrajā ceturksnī no 16.05.2022. uz 15.08.2022.

Turklāt pamatojoties uz Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma 5.pantu, par 2022. taksācijas gadam aprēķināto nekustamā īpašuma nodokļa maksājuma kavējumu likuma "Par nodokļiem un nodevām" 29.panta otrajā daļā noteiktā nokavējuma nauda netiek aprēķināta, ja maksājums tiek veikts līdz 2022.gada 31.decembrim.

Vēršam uzmanību, ka šī vēstule ir informatīva un nekādas darbības no Jūsu puses nav nepieciešamas, RD Pašvaldības ieņēmumu pārvalde jau ir veikusi nekustamā īpašuma nodokļa samaksas termiņu maiņu. Paldies, ja vēstules saņemšanas brīdī, nekustamā īpašuma nodokļa apmaksa jau ir veikta!

Vienlaicīgi informējam, ka visu ar nekustamā īpašuma nodokli saistīto aktuālo informāciju, var uzzināt Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes tīmekļa vietnē <https://pip.riga.lv/> vai zvanot uz informatīvais tālruni 80000850 (bezmaksas); +371 67105919 (zvaniem no ārzemēm).

Vēstules temats: Par nekustamā īpašuma nodokļa samaksas termiņu pārcelšanu

Cienījamais nekustamā īpašuma nodokļa maksātāj!

Informējam, ka ir pārcelts nekustamā īpašuma nodokļa samaksas termiņš:

- 2022. gada 1. ceturksnī no 31.03.2022. uz 01.07.2022.;
- 2022. gada 2. ceturksnī no 16.05.2022. uz 15.08.2022.

Ja samaksāsi līdz 2022. gada 31. decembrim, nokavējuma nauda netiks aprēķināta.

Šī vēstule ir informatīva un nekādas darbības nav nepieciešamas, jo Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvalde jau ir veikusi nekustamā īpašuma nodokļa samaksas termiņu maiņu.

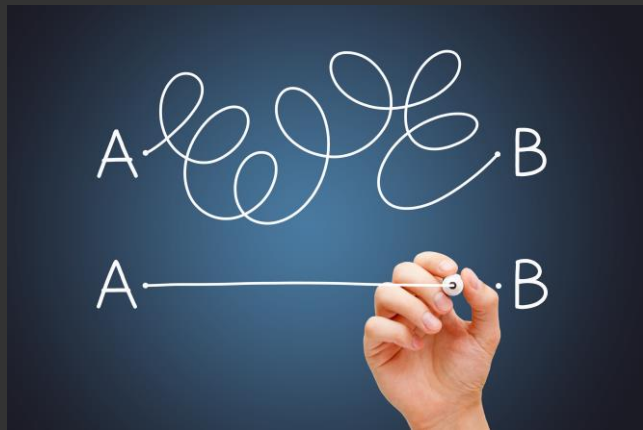
Pamatojums:

- 1) Rīgas domes 02.03.2022. lēmums Nr. 1327 "Par nekustamā īpašuma nodokļa samaksas termiņa pārcelšanu";
- 2) Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma 5. pants.

Lai uzzinātu aktuālo informāciju par nekustamā īpašumu nodokli, apmeklējiet (tīmekļvietni) <https://pip.riga.lv/> vai zvaniet uz bezmaksas tālruni 80000850 (zvaniem no ārzemēm +371 67105919).

Ko nozīmē rakstīt vienkāršajā valodā – B2 līmenī?

- Uz lasītāju vērsta informācijas secība un loģiski sakārtots teksts (domāt par lasītāja mērķi, zināšanām un attieksmi)
- Dialoga forma (“jūs”, “mēs”)*, iesaiste
- Pārrakstīt darāmajā kārtā
- Rakstīt teikuma priekšmetu un izteicēju teikuma sākumā
- Dzēst liekvārdību
- Kodolīgi teikumi un rindkopas; sadalīt garu teikumu divos
(viena doma – viens teikums)

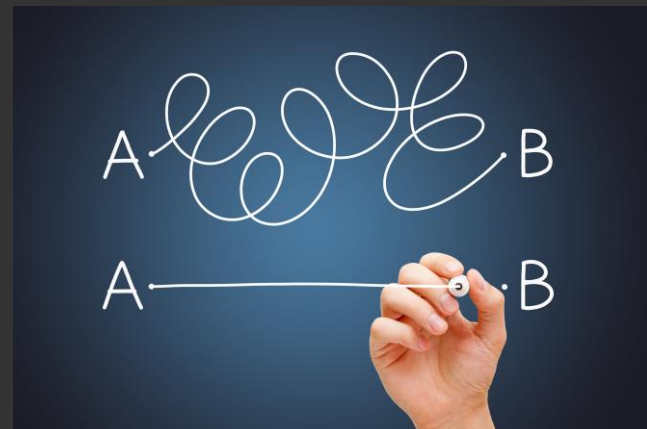

nemainot jēgu un (juridisko) precizitāti

Ko nozīmē rakstīt vienkāršajā valodā – B2 līmenī?

- Skaidrot terminus, vairīties no "gudriem" svešvārdiem
- Rakstīt saīsinājumus pilniem vārdiem
- Izmantot vienkāršus, ikdienā lietojami vārdi
- Pārtulkot (vai dzēst) latīņu frāzes
- Veidot saprotamas un iederīgas atsauces
- Rūpēties par viegli uztveramu un pārskatāmu lasīšanas dizainu un vizuālo materiālu

nemainot jēgu un (juridisko) precizitāti

Kā es varu rakstīt vienkāršāk?

izlaist

izvairīties un
aizstāt

norādīt uz
sakarībām

pievienot

izteikties skaidri
un atdalīt

pārrakstīt

parādīt

konkrēti, nevis vispārīgi

vispārīgi, nevis konkrēti

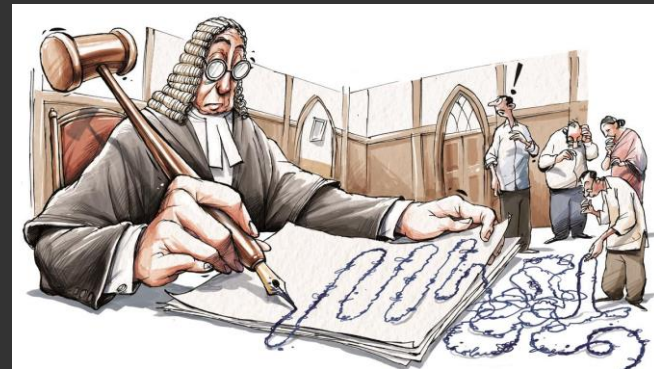
par visu pēc
kārtas

Tradīciju spēks: kāpēc rakstām tā, kā rakstām (jo tā raksta)

Sarežģīto rakstības stilu un vārdu izvēli nosaka tradīcija un ieradumi, citu valodu ietekme, nevis normatīvie akti.

Atsauce uz "juridisko tehniku" bieži vien ir tikai attaisnojums. Nav likuma, kas nosaka ciešamo kārtu un sarežģītu izteiksmi. Rakstām šādi, lai ievērotu tradīcijas un ierasto kārtību, pasargātu, neriskētu, ietaupītu laiku.

Šādas tradīcijas ir no laika, kad juristi (un rakstītāji vispār) bija īpaši izredzēti, runāja savā "slepenajā" valodā. Demokrātiskā sabiedrībā ir otrādi – vēlamies, lai saprot visi.

Franču filozofs un tiesību zinātnieks
Monteskjē darbā "Likuma gars" (1748)
noteica pirmos vispārējos likumdošanas
principus un uzsvēra, ka likumi jāraksta
tā, lai tie būtu sabiedrībai saprotami.

K
@and_kse

Balsošu par partiju, kas aizliegs šādu valodu valsts dokumentu aprītē. Sajūta tāda, ka būtu uztaisīts kūlenis un dabūts smadzeņu satricinājums. Reāli, nepaslinkojiet, pamēģiniet šo saprast ar pirmo reizi.

Translated Tweet

Izglītojamajiem kuriem ir apstiprināta inficēšanās ar SARS-CoV-2 vīrusu vai ir pamatotas aizdomas par inficēšanos, ko apliecina pozitīvs antigēna tests (tai skaitā paštests), joprojām saglabājas iepriekšējā rekomendācija: tie var neievērot izolācijas nosacījumus, lai piedalītos klātienē izglītības procesā pirmsskolas, pamata un vidējās izglītības pakāpē, tai skaitā interešu izglītības un profesionālās ievirzes izglītības programmās (izņemot profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides programmas), vai lai klātienē saņemtu bērnu uzraudzības pakalpojumu, ja kopš inficēšanās vai aizdomu apstiprināšanās pagājušas **ne mazāk kā septiņas dienas un vismaz 24 stundas** pirms atgriešanās klātienē izglītības procesā vai bērnu uzraudzības pakalpojuma sniegšanas vietā viņam nav slimības pazīmju (to novērtē pilngadīgs izglītojamais vai nepilngadīga izglītojamā likumiskais pārstāvis).

Šmaragdu Magda
@shmaramagda

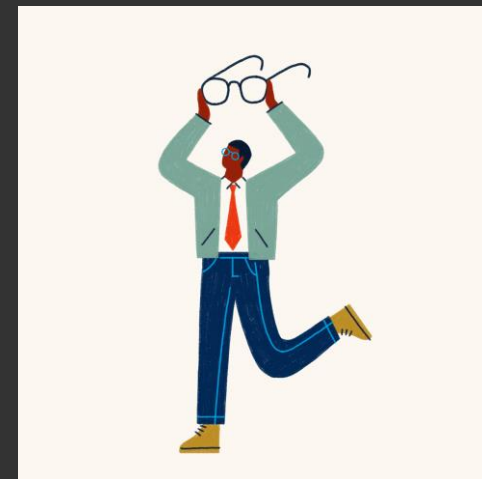
Replying to @and_kse

Iztulkošu:

Cukurdūkuļis drīkst atgriezties jogas pulciņā un svētdienas skolā, ja kopš apļarvošanās brīža ir pagājušas 7 dienas un 24h nav ļarvu pazīmju.

Vienkāršās valodas ieguvumi

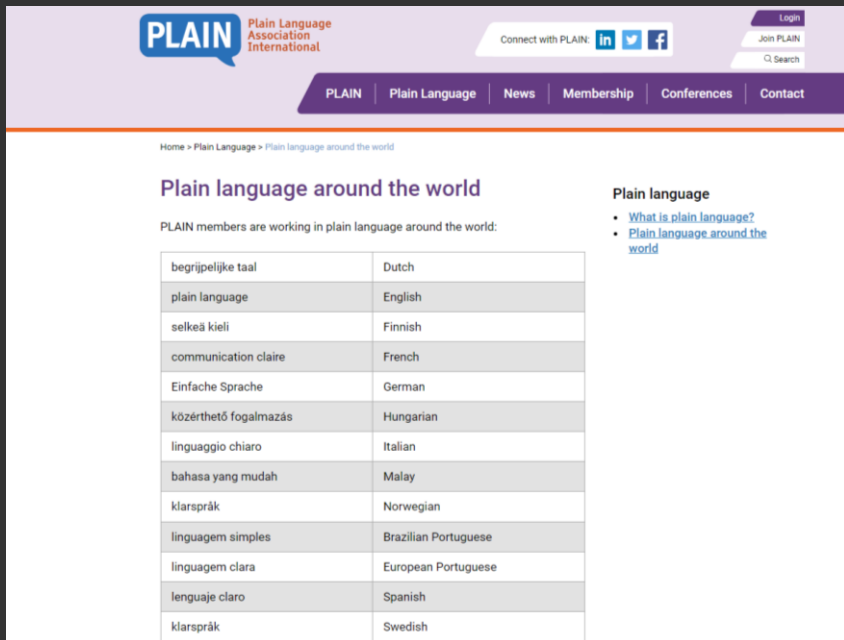
- Ietaupa* laiku un naudu (piemēram, mazāk zvanu klientu apkalpošanā)
- Palielina auditoriju (neizslēdz nevienu), runā klientu valodā
- Novērš pārpratumus
- Sniedz skaidrākas norādes un veicina procesu norisi (lielāka rezultāta iespējamība)
- Veicina caurskatāmību un klientu uzticēšanos, mazina stereotipus par nozari, uzlabo attiecības
- Veicina klientu apmierinātību un lojalitāti
- Universāla un rada pozitīvu iespaidu par iestādi vai uzņēmumu
- Iedarbīgāka, jo īpaši informatīvās "aptaukošanās" laikā
- Izceļas konkurentu vidū, piesaista auditoriju, kurai ir svarīga vienkāršība

**Vienkāršāku tekstu labi
sapratīs arī tas, kam ir
labākas valodas zināšanas
un lasīšanas prasmes, bet
otrādi gan ne.**

**Neviens vēl nav pārmētis, ka
teksts ir pārāk saprotams.**

Vienkāršā valoda pasaulē

PLAIN Plain Language Association International

Connect with PLAIN: [in](#) [twitter](#) [f](#)

Login
Join PLAIN
Search

PLAIN Plain Language News Membership Conferences Contact

Home > Plain Language > Plain language around the world

Plain language around the world

PLAIN members are working in plain language around the world:

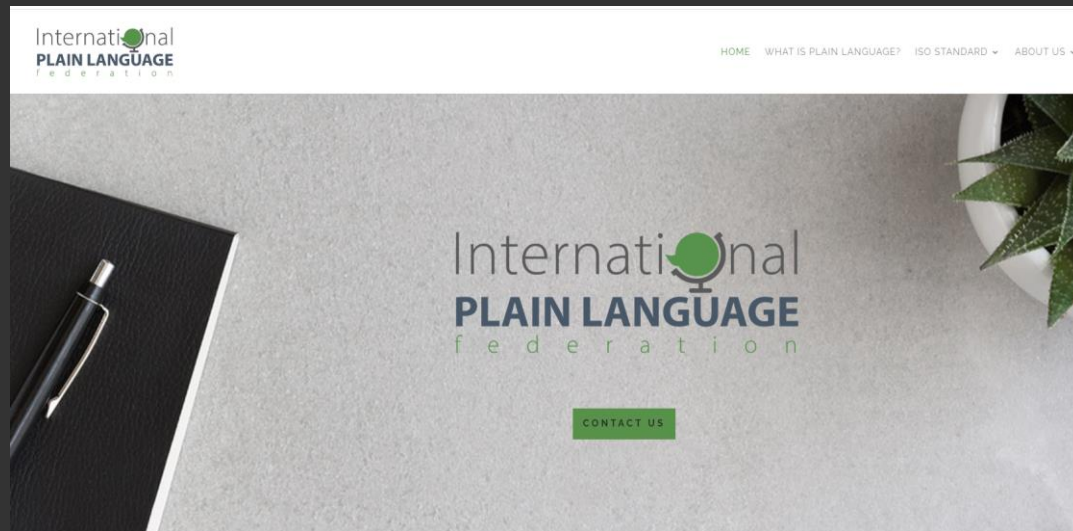
begrijpelijke taal	Dutch
plain language	English
selkeä kieli	Finnish
communication claire	French
Einfache Sprache	German
közérthető fogalmazás	Hungarian
linguaggio chiaro	Italian
bahasa yang mudah	Malay
klarspråk	Norwegian
linguagem simples	Brazilian Portuguese
linguagem clara	European Portuguese
lenguaje claro	Spanish
klarspråk	Swedish

Plain language

- [What is plain language?](#)
- [Plain language around the world](#)

Starptautiskā vienkāršās valodas asociācija (PLAIN)

<https://plainlanguagesnetwork.org/>

International PLAIN LANGUAGE federation

HOME WHAT IS PLAIN LANGUAGE? ISO STANDARD ABOUT US

CONTACT US

Starptautiskā vienkāršās valodas federācija

<https://www.iplfederation.org/>

Search...

[Home](#) [Law and requirements](#) [Plain language guidelines](#) [Examples](#) [Training](#) [Resources](#) [About](#)

IN THIS SECTION

[Agency programs and contacts](#)

[Plain writing page template](#)

DOWNLOADS

Federal Plain Language Guidelines
Published: March 2011
Revised: May 2011
DOWNLOAD:
[PDF](#) [WORD](#)

Law and requirements

The [Plain Writing Act of 2010](#) was signed on October 13, 2010. The law requires that federal agencies use clear government communication that the public can understand and use.

While the Act does not cover regulations, two separate Executive Orders emphasize the need for plain language: [E.O. 12866](#) and [E.O. 12988](#).

Requirements

Executive departments and agencies must:

1. Follow the [Federal Plain Language Guidelines](#).
2. Follow [OMB's Guidance on Implementing the Plain Writing Act](#).
3. Have a plain writing section on your website. Start with our templates for your [plain writing page](#) and [compliance report](#) (DOC).

Deadlines

By July 13, 2011, agencies must:

- designate a senior official for "plain writing"
- explain the Act's requirements to staff
- establish a procedure to oversee the implementation of the Act within the agency

<https://www.plainlanguage.gov/law/>

Plain English Campaign

Fighting for crystal-clear communication since 1979

You are here: [Home](#) » Free guides

» Search

Plain English tools

Free guides

[Drivel Defence](#)

[Grammar quiz](#)

[Gobbledygook generator](#)

[Football gobbledygook generator](#)

Free guides

We have a series of guides which we provide free of charge on this site. The guides are provided in Adobe Acrobat (PDF) format. If you cannot read PDF files on your computer, you will need to [download Adobe Reader](#).

You can also download [Drivel Defence](#), a software application which inspects webpages. All the guides below will open in a new browser window.

We have updated most of our guides, and added a new category of plain English grammar guides (September 2009). We hope that you will find these new guides useful.

General guides

- [How to write in plain English](#) (PDF, 69KB)
- [The A-Z of alternative words](#) (PDF, 177KB)

Glossaries

- [A to Z of financial terms](#) (PDF, 85KB)
- [A to Z of legal phrases](#) (PDF, 299KB)
- [A to Z of pension terms](#) (PDF, 368KB)

<http://www.plainenglish.co.uk/free-guides.html>

© Aiga Veckalne

Plain Language at NIH

Plain language is grammatically correct language that includes complete sentence structure and accurate word usage. Plain language is *not* unprofessional writing or a method of "dumbing down" or "talking down" to the reader.

Writing that is clear and to the point helps improve communication and takes less time to read and understand. Clear writing tells the reader exactly what the reader needs to know without using unnecessary words or expressions.

Communicating clearly is its own reward and saves time and money. It also improves reader response to messages. Using plain language avoids creating barriers that set us apart from the people with whom we are communicating.

Part of the NIH mission is to reach all Americans with health information they can use and to communicate in a way that helps people to easily understand research results. The NIH fully supports the Plain Language initiative, which has its origins in a Federal directive that requires agencies to incorporate plain language elements in the development of communications materials for the public. The NIH is committed to the use of plain language in all new documents written for the public, other government entities, and fellow workers.

Plain Language: Getting Started or Brushing Up

Use this handy tool to learn about using plain language in your work.

Plain Language Act

The Plain Writing Act of 2010 (H.R. 946/Public Law 111-274) requires the federal government to write documents, such as tax returns, federal college aid applications, and Veterans Administration forms in simple easy-to-understand language..."

Read the Act » pdf

<http://www.plainenglish.co.uk/files/alternative.pdf>

A

(an) absence of

no, none

abundance

enough, plenty, a lot (or say how many)

accede to

allow, agree to

accelerate

speed up

accentuate

stress

accommodation

where you live, home

accompanying

with

accomplish

do, finish

according to our records

our records show

accordingly

in line with this, so

acknowledge

thank you for

acquaint yourself with

find out about, read

acquiesce

agree

acquire

buy, get

additional

extra, more

adjacent

next to

adjustment

change, alteration

admissible

allowed, acceptable

advantageous

useful, helpful

advise

tell, say (unless you are giving advice)

affix

add, write, fasten, stick on, fix to

afford an opportunity

let, allow

Kanādas pieklūstamības likums

Apņemšanās līdz 2040. gadam ieviest skaidras valodas (*clear language*) principus

<https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/a-0.6/>

© Aiga Veckalne

New Zealand passes plain language bill to jettison jargon

Officials will need to communicate clearly with the public as part of a bid to improve accessibility for all parts of society

📷 Learn English concept. The bill has proven controversial, with the opposition vowing to repeal it if elected next year. Photograph: aleksandr Lychagin/Alamy

New Zealand has bid its farewell to grandiloquent memos and sesquipedalian documents, passing a new law to banish jargon and complex language from its bureaucracy.

Plain language advocates have said the bill will save money and government time - and that clear communications are key to a functioning democracy. Other submitters argued the bill would improve accessibility for people with disabilities, elderly people, and those who needed documents translated.

In a colourful, at times heated debate, MPs drew on Shakespeare, Chaucer and Wordsworth, to defend - and excoriate - the bill.

“Be not afraid of plain language,” said MP Glen Bennett, “all of you beautifully educated people, with eloquent spoons in your mouths ... You can still speak your big, wonderful, wonderful, huge words that I don’t have, and I’m OK with that, because this is around accessibility. This is around having language that everyone and anyone can understand.”

Greens MP Teanau Tuiono: “To be or not to be, that is the big question, but on the ‘be’ side they have got 65 votes, and so that’s probably going to happen.”

The bill ultimately passed with support from the Labour, Green and Māori parties.

<https://www.theguardian.com/world/2022/oct/20/new-zealand-passes-plain-language-bill-to-jettison-jargon>

© Aiga Veckalne

Plain Language Bill

Order a commercial print

Print/Download PDF [237KB]

• enacted

Search within this Bill

SEARCH

By clauses

View whole (97KB)

Versions and SOPs

Contents

Previous clause

Next clause

Tag clause

Remove

Previous hit

Next hit

Rachel Boyack

Plain Language Bill

Member's Bill

70—2

Contents

Commentary

Key

1 Title

2 Commencement

Part 1

Preliminary provisions

3 Purpose

4 Interpretation

4A What is plain language

4B What documents must use plain language

4C Transitional, savings, and related provisions

5 Act binds the Crown

Part 2

Plain language requirements

6 Relevant documents to use plain language

7 Plain language guidance ~~may~~ must be issued

<https://www.legislation.govt.nz/bill/member/2021/0070/latest/DLM4357602.html?src=qs>

© Aiga Veckalne

Zviedrijas Karaļa Kārļa XII rīkojums 1713. gadā: "Viņa Augstība Karalis pieprasa Karaliskajai kancelejai visus rakstītos dokumentus censties rakstīt skaidrā, vienkāršā zviedru valodā un, ciktāl tas iespējams, neizmantot tajos svešvārdus".

Vārda brīvības pamatlikuma 1. pants nosaka, ka ikvienam ir tiesības saņemt pieejamu un saprotamu informāciju.

Vienkāršā valoda ir ietverta arī Valodas likumā.

Publiskās pārvaldes likums nosaka, ka informācijai jābūt uzrakstītai saprotami.

Daļa informatīvo materiālu – tikai vieglajā valodā.

Vienkāršā valoda Latvijā

SABIEDRĪBA 14.08.2023 08:40

Nodokļu likumi jāpārraksta 'vieglajā valodā', uzskata Jaunzeme (29)

www.DELFI.lv

Foto: LETA

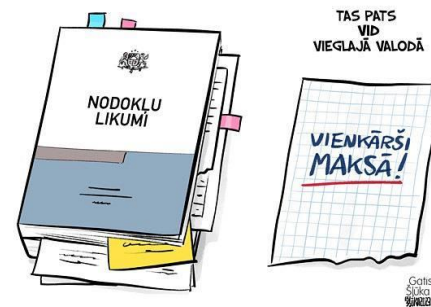
Nodokļu likumi būtu jāpārraksta iedzīvotājiem viegli saprotamā jeb vieglajā valodā, pirmdien intervijā [Latvijas Televīzijas \(LTV\)](#) raidījumā "Rīta panorāma" sacīja Valsts ieņēmumu dienesta (VID) ģenerāldirektore [Ieva Jaunzeme](#).

Viņa teica, ka ir valstis, kurās likumus pārraksta "vieglajā valodā" – lai tie būtu saprotami ikvienam iedzīvotājam.

"Nodokļu likumam ir jābūt tādām, lai to varētu saprast," sacīja Jaunzeme, papildinot, ka Latvijā tieši nodokļu likumi būtu pirmie, kas būtu šādi jāpārraksta, lai tos varētu saprast ikviens cilvēks, arī tas, kuram nav finansista izglītības.

VID gan jau šobrīd ar padomiem un metodikām mēģina izklāstīt likumus vienkāršāk, bet ne vienmēr tas izdodoties.

<https://www.delfi.lv/news/national/politics/nodoklu-likumi-japarraksta-vieglaja-valoda-uzskata-jaunzeme.d?id=55839948>

© Aiga Veckalne

iestādei risināt aktuālus jautājumus. Sniedzot atbildi, svarīgi, lai klients pilnvērtīgi saprastu vēstules saturu, tāpēc ir būtiski ievērot vienotus principus vēstuļu noformējumā.

Nav pieļaujama situācija, ka klients un valsts pārvaldes iestādes darbinieks runā "dažādās valodās".

Saziņu apgrūtina pārmērīgi oficiāls tonis, gari teikumi, šauri lietoti speciālie termini un vārdi ar neskaidru nozīmi. Atšķirību starp profesionālo žargonu un vienkāršu valodu var raksturot ar piemēru no medicīnas jomas. Proti, ja divi mediķi savā saziņā izmanto profesionālo žargonu, tas ir pieņemami, jo abi saprot šādu vārdu nozīmi. Ja mediķis lieto medicīnisko žargonu saziņā ar pacientu, tas vairs nav pieņemami, jo pacientam ir tiesības uzzināt un saprast visu, kas attiecas uz viņa aprūpi un veselības stāvokli.

Valsts pārvaldes darbiniekiem, sniedzot pakalpojumu, ir jārūpējas par skaidrāku, ciešāku un pilnvērtīgāku komunikāciju ar klientu. Centieni tuvināt valsts pārvaldi iedzīvotājam, sniedzot atbildi vienkāršā un saprotamā veidā, izmantojot lietišķus un skaidrus valodas līdzekļus, palīdzēs nojaukt iedomāto "mūri", veicinās sadarbību un nodrošinās klientorientētu valsts pārvaldes darbību.

"Lasot garu garos skaidrojumus sakarā ar jauno Rīgas attīstības plānu, kur vārdi savērpti brīžiem pilnīgi neatšķetināmā mudžeklī (kādreiz smējāties un ironizējām par padomju birokrātu valodu, taču latviešu birokrāti, manuprāt, viņus ir pārtrumpojuši!), liekas, ka šis mudžeklis savirpināts ar nodomu – lai pēc iespējas mazāk būtu skaidrības par kādu konkrētu jautājumu, ja nu gadījumā kāds vienkāršs pilsonis vēlētos šajā sakarībā ko iebilst."

Piemēram, par valdības deklarāciju sniegts šāds viedoklis²:

"Teksts ir uzrakstīts ierēdniecībai saturiski un stilistiski raksturīgi, sausi un visai nekonkrēti (..)."

Valsts kancelejas "Vēstuļu rakstīšanas vadlīnijas"

FINANŠU
NOZARES
ASOCIĀCIJA

VADLĪNIJAS
**FINANŠU PAKALPOJUMU
PIEKĻŪSTAMĪBA**

ATTĪSTĪBA. TEHNOLOĢIJAS. ATBILSTĪBA.

<https://saite.lv/DuMH>

© Aiga Veckalne

Latvijas Banka sagatavojuši priekšlikumus apdrošināšanas pakalpojumu sniegšanas pilnveidei

Publicēts: 09.09.2024.

Latvijas Banka ir izstrādājusi priekšlikumus apdrošināšanas pakalpojumu sniegšanas pilnveidei un atbildīgās ministrijas – Ekonomikas ministriju un Finanšu ministriju – iepazīstinājusi ar nepieciešamajām izmaiņām normatīvajos aktos. To apstiprināšana un piemērošana veicinās skaidrākas, precīzākas un saprotamākas informācijas sniegšanu apdrošinājuma ņēmējiem apdrošināšanas pakalpojumu iegādes laikā.

<https://www.bank.lv/aktualitates-banklv/zinas-un-raksti/jaunumi/17033-latvijas-banka-sagatavojuši-priekšlikumus-apdrošināšanas-pakalpojumu-sniegšanas-pilnveidei>

<https://saite.lv/dCXq>

1 Skaidrība un vienkāršība								
1.1.	Vai noteikumi ir rakstīti vienkāršā valodā, izvairoties no juridiskā žargona un birokrātiskas jeb ierēdnieciskas izteiksmes?		3	4	2	3	4	5
	Valoda ir skaidra un viegli saprotama plašai sabiedrībai, juridiskā žargona un birokrātiskas izteiksmes tekstā nav.	5						
	Tekstā gandrīz nav juridiskā žargona; ir tikai daži sarežģītas valodas piemēri.	4						
	Vietām ir izmantots juridiskais žargons un birokrātiska izteiksme, taču kopējā nozīme joprojām ir	3						
	Bieža juridiskā žargona un birokrātiskas izteiksmes lietošana; teksta izpratne prasa zināmas pū	2						
	Tekstu galvenokārt veido juridiskais žargons un birokrātiska izteiksme; grūti saprotams lasītājam, kas nav jurists vai jomas speciālists.	1						
1.2.	Vai teikumu un rindkopu struktūra ir vienkārša, skaidra un nepārprotama?		2	4	2	3	5	5
	Teikumi un rindkopas ir kodolīgi, skaidri un viegli saprotami; nav nevajadzīgi izmantota nolieguma izteiksme; ir saskaņoti locījumi un pareizi izmantoti prievārdi.	5						
	Lielākā daļa teikumu ir vienkārši, ar retām sarežģītām konstrukcijām (piemēram, vairāki paligteikumi vienā teikumā; nepareizi novietots apzīmētāja paligteikums; “un/vai”	4						
	Vairāki teikumi ievērojama mēroga, lai tos saprastu.	3						

VIEGLĀ VALODA

ROKASGRĀMATA

<https://saite.lv/Jpl>

Saturs

Rokasgrāmatas ievads un pateicības vārdi	4
Ziņas par rokasgrāmatas autoriem	7
Dite Liepa, Velga Polinska	
Vieglā valoda: starptautiskā pieredze un labā prakse	8
Dite Liepa	
Vieglā valoda Latvijā	34
Gunta Roziņa, Indra Karapetjana	
Nozīmes radišana un netieši izteikta nozīme tekstveida komunikācijā: teorētisks skatījums uz valodas traucējumiem klīniskās pragmatikas kontekstā	56
Gunta Anča, Irina Meļņika, Ērika Pičukāne	
Mērķgrupas	63
Gunta Anča, Dite Liepa, Irina Meļņika	
Vieglās valodas teksta veidošanas pamatprincipi	82
Velga Polinska	
Vizuālā modalitāte – satura dizaina ietekme uz teksta lasāmību	92
Dite Liepa	
Tekstu veidošana (tulkošana, adaptācija) vieglajā valodā	103
Tatjana Knapa (<i>Tatjana Knapp</i>)	
Informācijas izvērtēšana: procesa un rezultāta kvalitātes nodrošināšana vieglajā valodā	133

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

ESF projekts “Justīcija attīstībai” (Nr. 3.4.1.0/16/I/001)

Latviešu valoda tiesu nolēmumos Rokasgrāmata

<https://www.ta.gov.lv/lv/media/217/download>

Valsts kanceleja

II. VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI

7. Piesakoties Pakalpojumam un/vai noslēdzot Pakalpojumu līgumu, un/vai izmantojot Pakalpojumu, Klients piekrīt Vispārējiem darījumu noteikumiem, Pakalpojumu noteikumiem un Cenrādim.

8. Vispārējie darījumu noteikumi, Pakalpojumu noteikumi un Cenrādis ir neatņemama Pakalpojumu līguma sastāvdaļa. Vispārējie darījumu noteikumi ir viens Bankas dokuments (attiecināms uz Klientiem, kurus apkalpo Luminor Igaunija, Latvijas filiāle un Lietuvas filiāle), bet Pakalpojumu noteikumi, Pakalpojumu līgums un Cenrādis ir katrai valstij pielāgoti dokumenti (Klientiem, kurus apkalpo Luminor Igaunija, tiek piemēroti Pakalpojumu noteikumi, Pakalpojumu līgums un Cenrādis, kurus nodrošina Luminor Igaunija; Klientiem, kurus apkalpo Latvijas filiāle, tiek piemēroti Pakalpojumu noteikumi, Pakalpojumu līgums un Cenrādis, kurus nodrošina Latvijas filiāle; Klientiem, kurus apkalpo Lietuvas filiāle, tiek piemēroti Pakalpojumu noteikumi, Pakalpojumu līgums un Cenrādis, kurus nodrošina Lietuvas filiāle).

9. Gadījumā, ja rodas pretrunas starp tādu dažādu dokumentu noteikumiem, kas ir Pakalpojumu līguma daļa, jāievēro šāda dokumentu juridiskā spēka hierarhija (t.i., noteikumi, kas norādīti 9.1. punktā minētajā dokumentā, prevalē pār noteikumiem, kas norādīti 9.2., 9.3. un 9.4. punktā minētajos dokumentos; noteikumi, kas norādīti 9.2. punktā minētajā dokumentā, prevalē pār noteikumiem, kas norādīti 9.3. un 9.4. punktā minētajos dokumentos, utt.):

9.1. Pakalpojumu līgums;

9.2. Cenrādis;

9.3. Pakalpojumu noteikumi;

9.4. Vispārējie darījumu noteikumi.

10. Banka var nodrošināt Vispārējo darījumu noteikumu, Pakalpojumu noteikumu un Cenrāža izsniegšanu Klientam, publicējot tos Bankas tīmekļa vietnē, par to attiecīgi informējot Klientu un/vai izvietojot tos Bankas klientu apkalpošanas zonā un/vai nosūtot vai izsniedzot šo dokumentu kopijas Klientam un/vai citā Bankas izvēlētā veidā.

11. Ja kāda no Pakalpojumu līguma, Cenrāža, Pakalpojumu noteikumu un / vai Vispārējo darījumu noteikumu normām ir spēkā neesoša vai zaudē spēku, tas neietekmē pārējo attiecīgā

II. GENERAL PROVISIONS

7. When applying for a Service and/or entering into a Service Agreement and/or using a Service, the Customer accepts the General Business Terms, the Service Terms and the Price List.

8. The General Business Terms, the Service Terms and the Price List comprise an integral part of the Service Agreement. General Business Terms is one single document of the Bank (applicable to the Customers serviced by Luminor Estonia, Latvian Branch and Lithuanian Branch), but the Service Terms, the Service Agreement and the Price List are country based documents (for Customers serviced by Luminor Estonia the Service Terms, the Service Agreement and the Price List made available by Luminor Estonia shall be applied, for Customers serviced by Latvian Branch the Service Terms, the Service Agreement and the Price List made available by Latvian Branch shall be applied, for Customers serviced by Lithuanian Branch the Service Terms, the Service Agreement and the Price List made available by Lithuanian Branch shall be applied).

9. In case conflicts arise between the provisions of different documents which are part of Service Agreement, the following hierarchy of the legal force of the documents shall be observed (i.e. provisions of the document specified in Clause 9.1 shall prevail over provisions of the documents specified in Clauses 9.2, 9.3 and 9.4; provisions of the document specified in Clause 9.2 shall prevail over the provisions of the documents specified in Clauses 9.3 and 9.4; etc.):

9.1. the Service Agreement;

9.2. the Price List;

9.3. Service Terms;

9.4. General Business Terms.

10. The Bank may present the General Business Terms, the Service Terms and the Price List to the Customer by publishing them on the Bank's website and providing reference to the Customer and/or by presenting them at a customer service area of the Bank and/or by sending or handing over copies thereof to the Customer and/or by other means selected by the Bank.

11. Should any of the provisions of the Service Agreement, Price List, Service Terms and/or General Business Terms be or become void, the validity of the rest of the provisions of the respective

<https://www.luminor.lv/sites/default/files/docs/noteikumi/luminor-general-business-terms-01-09-2020.pdf>

between the age wording of rs serviced by ed by Latvian by Lithuanian

Luminor Vispārējie darījumu noteikumi, spēkā līdz 29.02.2024.

Luminor Vispārējie darījumu noteikumi, spēkā no 01.03.2024.

SATURS

1. Kas mēs esam?	4
2. Kas ir šis dokuments?	5
3. Kā sākt lietot mūsu pakalpojumus?.....	6
4. Kādi dokumenti piemērojami Jūsu attiecībām ar mums?.....	6
5. Kā mēs Jūs informēsim par mūsu starpā noslēgtajam līgumam piemērojamiem noteikumiem?.....	7
6. Kas Jums jāzina par drošību?.....	7
7. Kas ir distances līgums un kas Jums par to jāzina?.....	7
8. Kā Jūs varat atteikties no distances līguma?.....	8
9. Vai mēs veiksīm Jūsu iepriekšēju pārbaudi?.....	8
10. Kādas ir prasības dokumentiem, ko iesniedzat mums?.....	9
11. Kas notiek, ja Jūs nesadarbojaties ar mums?.....	9
12. Kādu ar ilgtspēju saistītu informāciju mēs no Jums varam pieprasīt?.....	10
13. Vai Jums ir tiesības iecelt pārstāvi ar tiesībām rīkoties Jūsu vārdā?.....	10
14. Kā Jūs varat sazināties ar mums?.....	11
15. Kā mēs sazināsimies ar Jums?.....	11
16. Kad korespondence ir uzskatāma par saņemtu?	11
17. Kādas valodas mēs izmantosim savstarpējai saziņai?.....	12
18. Cik daudz Jums jāmaksā par mūsu sniegtajiem pakalpojumiem?	12
19. Vai mēs sniedzam nodokļu vai juridiskas konsultācijas?	13
20. Kā mēs iekasēsim no Jums pakalpojumu maksu?	13
21. Vai mums ir ieskaits tiesības?	14
22. Kādas nacionālās vai starptautiskās sankcijas mēs ievērojam, un vai Jums ir pienākums ievērot kādas noteiktās sankcijas?	14
23. Vai mēs varam ierobežot vai atteikt mūsu pakalpojumu sniegšanu?.....	15
24. Kā mēs vai Jūs varam izbeigt līgumu?.....	15
25. Vai ir papildu gadījumi, kad mēs varam izbeigt līgumu?.....	16

8. KĀ JŪS VARAT ATTEIKTIES NO DISTANCES LĪGUMA?

Ja esat patērētājs, noteiktos gadījumos Jums var būt ar likumu noteiktas atteikuma tiesības. Tas nozīmē, ka šajos konkrētajos gadījumos Jums ir tiesības tālāk norādītā atteikuma termiņa laikā atteikties no distances līguma. Taču Jums būs jānorēķinās par pakalpojumiem, ko jau būsim Jums snieguši.

Ja vēlaties izmantot savas atteikuma tiesības, Jums par to jāpaziņo mums atteikuma termiņa laikā. Atteikuma termiņš ir četrpadsmit dienu periods kopš:

- distances līguma noslēgšanas ar mums vai
- brīža, kad saņēmāt distances līguma noteikumus un citu obligāto informāciju, ja to saņēmāt pēc līguma noslēgšanas ar mums.

Jūs varat iesniegt atteikuma paziņojumu pa pastu, e-pastu, izmantojot digitālos kanālus vai personiski, ierodoties mūsu klientu apkalpošanas vietā. Jums jāparaksta šis paziņojums pašrocīgi vai ar drošu elektronisko parakstu.

Atteikuma termiņa nokavēšanas gadījumā no distances līguma varat atteikties tikai likumā vai distances līgumā noteiktajos gadījumos.

9. VAI MĒS VEIKSIM JŪSU IEPRIEKŠĒJU PĀRBAUDI?

Mums ir pienākums veikt un mēs veiksīm Jūsu izpēti. Šāda izpēte var ietvert Jūsu darījumu partneru un darījumu izpēti. Mēs veiksīm izpēti saskaņā ar likumā noteiktajām prasībām un mūsu iekšējo politiku. Lai to izdarītu, mēs varam lūgt Jums sniegt informāciju un dokumentus, piemēram:

- Jūsu nodokļu rezidences valsti;
- Jūsu adresi;
- Jūsu nodokļu maksātāja numuru;
- Jūsu darījumus apliecināošus dokumentus, tostarp dokumentus par darījumu attiecībām ar Jūsu partneri;
- dokumentus, kas apliecina Jūsu ienākumu un līdzekļu avotu;
- dokumentus, kas apliecina Jūsu pārvaldības un īpašnieku struktūru;
- informāciju par to, vai Jūs ievērojat sankcijas, kuras ievērojam mēs.

Jums jāiesniedz pieprasītā informācija mūsu noteiktajā formātā un termiņā.

Mājokļa apdrošināšanas noteikumi

<https://saite.lv/QQAO>

Saturs

Termini.....	4
Būves un ledzīves apdrošināšana	4
Būves apdrošināšana	4
ledzīves apdrošināšana	6
Kādi notikumi ir apdrošināti Būves un ledzīves apdrošināšanā	7
Avārijas diennakts palīdzība apdrošinātajai Būvei	10
Kā rīkoties, ja noticis negadījums.....	11
Zaudējumu atlīdzināšanas principi	11
Apdrošināšanas atlīdzība	12
Pašrisks.....	13
Atlīdzināmie papildu izdevumi.....	13
Civiltiesiskās atbildības apdrošināšana	14
Kas ir apdrošināts	14
Izņēmumi	14
Kā rīkoties, ja noticis negadījums.....	15
Zaudējumu atlīdzināšanas principi	15
Apdrošināšanas atlīdzība	15
Apdrošināšanas līguma noslēgšana	16
Apdrošināšanas prēmijas maksājumi	17
Apdrošināšanas līguma izbeigšana.....	17
Starptautiskās sankcijas	17
Paziņojumi	18
Personas datu apstrāde un konfidencialitāte	18
Piemērojamie tiesību akti un apdrošināšanas uzraudzība	19
Strīdu risināšanas kārtība.....	19

Kādi notikumi ir apdrošināti Būves un ledzīves apdrošināšanā

Mēs piedāvājam plašu un drošu visu risku apdrošināšanu. Izņēmumi ir noteikti atsevišķi šajā sadaļā.

Visi notikumi, kas nav noteikti kā izņēmumi, ir apdrošināti saskaņā ar Jūsu Apdrošināšanas līgumu.

Visu risku apdrošināšana un izņēmumi

Mēs apdrošinām visus pēkšņus un neparedzētus ārējos notikumus, kas tiešā veidā ietekmē Apdrošināšanas objektu un kā rezultātā Apdrošināšanas objekts tiek bojāts, iet bojā, tiek nozagts vai nolaupīts.

Mēs neapdrošinām un Apdrošināšanas atlīdzību neizmaksāsim par notikumiem, kurus izraisa šādi cēloņi, notikumi, apstākļi, darbības, vai bojājumiem, kuri rodas sakarā ar:

- ilgstošiem procesiem, dabisko nolietojumu, nodilumu, trūdēšanu, koroziju, kaļķakmeni;

Tomēr: Mēs atlīdzināsim zaudējumus, ko radījis ugunsgrēks, sprādziens vai ūdens noplūde no cauruļvada iepriekšminēto cēloņu dēļ, bet neatlīdzināsim par Apdrošināšanas objekta daļu, kas radīja zaudējumus.

Piemērs: ja korozijas dēļ plīst caurule un ūdens sabojā grīdu un mēbeles, tad Mēs atlīdzināsim grīdas un mēbeļu remonta izdevumus, bet ne plīsusās caurules atjaunošanas vai nomaiņas izmaksas.

ledzīves apdrošināšana

ledzīve ir Apdrošināšanas vietā esošais kustamais īpašums. ledzīve ir apdrošināta tikai tad, ja tā ir norādīta Polise kā Apdrošināšanas objekts.

ledzīve ir apdrošināta Polise norādītās Apdrošinājuma summas apmērā par katru Apdrošināšanas gadījumu, ievērojot šādus ierobežojumus un īpašos nosacījumus:

- mākslas darbi, vērtsliekas (tai skaitā juvelierizstrādājumi, dārgmetāli un rokas pulksteņi) un senlietas (priekšmeti vecāki par 70 gadiem) ir apdrošinātas 25% apmērā no ledzīves Apdrošinājuma summas.
- ledzīve, kas glabājas pagalmā, atsevišķā mantu novietnē, pagrabā, Palīgēkā vai Pirts ēkā, kas atrodas Apdrošināšanas vietā un ko izmantojat tikai Jūs, ir apdrošināta 25% apmērā no ledzīves Apdrošinājuma summas.
- neiebūvētie celtniecības materiāli (piemēram, kļeņģi, caurules, krāsa, parkets, vadi), neuzstādītais aprīkojums (piemēram, santehnika, gaisa kondicionieris, apkures sistēma) un instrumenti ir apdrošināti 25% apmērā no ledzīves Apdrošinājuma summas. Šādi priekšmeti ir apdrošināti tikai tad, ja tie glabājas Būvē.
- ledzīve, kas atrodas ārpus Apdrošināšanas vietas Latvijas Republikas teritorijā, ir apdrošināta 5% apmērā no ledzīves Apdrošinājuma summas. Šāda ledzīve ir apdrošināta, ja Apdrošināšanas gadījuma brīdī tā ir Jūsu tiešā uzraudzībā.

Tomēr apdrošināts ir arī:

- velosipēds, skrejriteņš vai bērnu ratiņi, kas ir atstāti bez tiešas uzraudzības un ir pieslēgti ar drošības līdzekļiem pie stacionāra, nekustīga objekta. Tas attiecas arī uz daudzdzīvokļu ēkas kāpņu telpu, koplietošanas mantu glabātavu, kopēju garāžu;
- ledzīve, kas atstāta aizslēgtā transportlīdzeklī tā, lai tā nebūtu redzama no transportlīdzekļa ārpuses;
- ledzīve, kas glabājas iznomātā mazizmēra noliktavā (līdz 10 m²), kura atrodas ārpus Apdrošināšanas vietas un ir iznomāta no profesionāla noliktavu nomas pakalpojumu sniedzēja.

- Nauda, kas atrodas Dzīvojamajā mājā vai Dzīvoklī, ir apdrošināta apmērā līdz 500 eiro.

Apdrošinot ledzīvi, nav apdrošināts:

- mobilais tālrunis un planšetdators, kas ir vecāks par 2 gadiem, un klēpjators, kas ir vecāks par 4 gadiem (tajā skaitā darba devēja nodrošinātais). Priekšmeta vecumu skaita no jaunas preces iegādes datumu. Ja iegādes datumu nav iespējams noteikt, Mēs ņemsim vērā konkrētā modeļa izlaidšanas datumu.
- motorizēts sauszemes transportlīdzeklis (neatkarīgi no tā, vai tas ir vai nav paredzēts izmantošanai ceļu satiksmē) un tam uzstādītās papildierīces;
 - Tomēr: apdrošināta ir dārza tehnika ar jaudu līdz 25 zirgspēkiem, zāles pļaušanas robots, elektriskais velosipēds, skrejriteņš, girošķūteris un ratiņkrēsls.
- piekabe;
 - Tomēr: apdrošināta ir vieglā piekabe ar pašmasu līdz 500 kg, kamēr tā atrodas Apdrošināšanas vietā;
- ūdens transportlīdzeklis un tam uzstādītais papildaprīkojums;
 - Tomēr: apdrošināta ir laiva garumā līdz 5 m, kamēr tā atrodas Apdrošināšanas vietā, un laivas dzinējs ar jaudu līdz 25 zirgspēkiem, kas atrodas slēgtā Būvē Apdrošināšanas vietā.

Rakstīt
lasītājam

